

СТРАНИЦИ БЪЛГАРСКА КУЛТУРА - ИЗДАНИЕ НА СПИСАНИЕ
"БЪЛГАРИЯ"

Винченцо Дамико
БЪЛГАРИТЕ, ЖИВЕЕЩИ В ИТАЛИЯ ПРЕЗ КЪСНОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ

VINCENZO D'AMICO
I BULGARI STANZIATI NELLE TERRE D'ITALIA NELL'ALTO MEDIO EVO
R O M A
Associazione Italo-Bulgara
1942-XX

Глава I. - Мотиви за публикацията.
Глава II. - Отношения между германски, латински и турински народи. Лангобарди и Българи.
Глава III. - Нови сведения за живота на прабългарите и по-специално за тези, населили Италия.
Глава IV. - Преценки за расата.
Глава V. - Заклучения

РИМ
Асоциация Италия-България
1942
Ziezi ex quo Vulgares (c) 1999-2006
Нередактиран превод - Тодор Ламбрев. Набрал - Андрей Вълнев. Редакция на текста Ж.Войников.
<http://ziezi.net/amico/amico.htm>

Книга писана в 1942 г. от Vincenzo D'Amico. Авторът е подвластен на ширещата се по това време заблуда, че древните българи са тюрки монголоиди. Въпреки това книгата е ценна с много информация за българите в Италия. **Авторът смята, че в средата на XX век на територията на Италия живеят 3 милиона българи**, потомци на древните български заселници.

Глава I
Мотиви за публикацията

„Историята на Лангобардите” от Павел Дякон(1) е била винаги почти единственият източник за присъствието на прабългарите на нашия (Апенинския) полуостров, с откъсите от гл.26 II и глава 29, V, които публикувахме в предишната брошура(2):

„Кн.П.гл. 26. Град Тицин издържал тогава повече от тригодишна обсада и се защитавал мъжествено. Войската на лангобардите е била разположена на лагер недалече от южните покрайнини на града. По това време Албоин овладява всички градове до Тусция, с изключение на Рим, Равенн и още някои приморски крепости. Римляните (ромеите, византийците) не са имали достатъчно сили за съпротивление, защото и свирепстващата още от времената на Нарзес „морава язва” (антаркс) погубила голямата част от населението на Лигурия и Венеция, а година по-късно са станали големи наводнения, за които вече казах, и страшен глад опустоши цяла Италия. Но известно е, че Албоин доведе със себе си тогава в Италия хора от най-различни народности които били покорени от него и предшествениците му, затова и до днес, местностите в които живеят носят техните имена: гепидски, **български**, сарматски, панонски, швабски, норикски и т.н.”

Кн.V.гл. 29. В това време херцогът на българите, нарищач се Алзек (Алцек), по неизвестна причина оставил своя народ и с мир дойде в Италия със цялата армия на своето херцогство. Той се срещна с крал Гримуалд, обеща да служи и поиска да се засели в неговата страна. И кралят го изпрати в Беневент, при своя син Ромуалд, заповядайки му да посрещне и помогне на тези хора, като им намери места за заселване. Херцог Ромуалд ги прие радушно, и им предостави за заселване обширни пространства, които до тогава били пустеели, а именно, Сепин, Бовиан, Изерния (места в гористата част на областта Самния) и други градачета с прилежащите им земища и се разпореди, титлата на самия Алзек да бъде изменена и той за напред да се нарича гасталди (gastaldius) вместо херцог (Ж.В. естествено е че като подчинен на Ромуалд, трябва да има титла една степен по ниска от неговата). И те (българите) живеят по тези места, които споменахме, до сегашно време, и въпреки че говорят на латински език, все още не са се отказали от употребата на своя собствен език.”

Същият автор споменава и за поданиците на Алцек и в епитафията (надгробния надпис) на гроба на принца на Беневенто Арики, когато казва: „te luget Apulus et Calaber Vulgar Campanus et Afer.

За същото говорят и други автори от това време, като Никифор и Теофан, които уточняват, че Алцек, преди да се представи на Гримоалд, се е спрял в Равена и Пентаполи. (Според Теофан, който описва разделянето на петте Кубратови синове: „четвъртия и петия (т.е.Кубер и Алцек), преминали Истр, или Дунав, единият (Кубер) се покорил на аварския каган, и останал със своя наред в Аварска Панония, другият (Алцек), дошъл в Пентаполис (Петоградиято, по имената на петте града Анкона, Римини, Пезаро, Фано и Сенгалия) при Равена, и се покорил на царя християнски”.)

Срещат се отделни сведения за това и в „Хрониката от Касино” и тази от Валтурно. В „Табула хорографика М.Аеви” също така е очертана границата на тяхното заселване(3). Всички по-късни историци се спират на думите на Дякон само за да изразят мнения върху правите прерогативи на Алцек и неговите наследници(4).

Тичино, сега кантон в Швейцария

От средата на миналия век до наши дни някои изследователи, особено тези на юг от Алпите, работят за установяването на земите, колонизирани от българите в Ломбардия и Пиемонт; те отделят особено внимание на границите на „Комитатус Булгаренсис” (Български комитат, Българско графство) посочени в трите дипломи от 877, 890 и 919 години(5). Това графство, тъй като в него са отбелязани Борнаго и Трекате, се счита че се разпростира вдясно от Тичино с главен град където сега се намира Борго Лаведзано. (Тичино е разположен в южната част на Швейцария и граничи на запад, юг и югоизток с Италия). Но накрая г-н Пеца, на XXVII конгрес на историците от Пиемонт доказва, че то се намира вляво от тази река (Тичино), въпреки че посочва Борнаго и Трекате отдясно(6). Пероза през 1888 г. публикува една обемиста монография за Борго Варчелезе прелиствайки нашироко големите архиви на Рикалдоне от Биела, и откри много духовници и учени българи; но с презумпция че всички тези имена са отнесени само към една фамилия, към една община(7).

Покетино, в наскоро излязлата си книга ни дава най-същественото и синтезирано от досегашните проучвания за лангобардите от юга, приема безрезервно участието и на други народи освен местните, които са ангажирани във военните и мирните действия на крал Албоин; но за българите прави само един бегъл намек за Салернитано(8). Такива проучвания, без изключение, имаха само географско значение.

Почти никой не отдава значение на широтата на колонизацията на българите, такава че днес, 13 века по-късно, да открие някои убедителни доказателства за това. Почти никой не издири какви приноси са допринесли за оформянето на съвременния италиански етнически тип, какъв благоприятен демографски ефект са оказали, вкл. и какъв е приносът им в селскостопанската култура на съвр.италиански народ, какво

участие са взели в големите религиозни, политически и икономически събития от лангобардския период до периода на княжествата (феодалната разпокъсаност на Италия), колко и кои личности са се проявили, какви елементи са включили в италианското законодателство от средновековието.

Благополучната сватба на Цар Борис III с принцесата от Савоя (Джована Савойска или царица Йоана) породиха у някои интерес към отношения между италианци и българи в по-далечното минало. Тогава започнахме да правим нашите изследвания най-първо в Санитския район, а след това и в цялата страна (италианското кралство). Срещнахме един изцяло непроучен и тъмнен въпрос. Обаче, „пъхайки си носа до дъно”, успяхме да открием някои неизвестни до сега факти.

Книгата на един унгарски писател, Геза Фехер, не само потвърждава приетите от нас насоки, особено във филологическата област, но ни облекчи и пътя за допълнителни открития(9). Той, продължавайки проучванията на Микола(10), проследява прабългарите при техните различни установявания по Дунава, издирва техните примитивни фортификации, разграничава в унгарския език угро-финските от българските думи, отбелязва за наличие на писменост у българите, преди възприемането на гръцката писменост. (Ж.В. официалните надписи на бълг. канове в езическия период са на гръцки език)

*Носия от Cercemaggiore
(Campobasso).*

И на края той отдава обща за значението на прабългарското присъствие в Панония, което всички историци, в това число маждарите (унгарските), пренебрегваха. Също така той настоява за пълно и вярно проучване на етносите в почти цяла Унгария, и на най-богатите селскостопански области в Италия.

Госпожа Жйика Бобич(11) преди няколко години писа за древните българи в едно значимо италианско списание. Но, след излизането на тази статия, през 1933 г., допълнителни проучвания ни дадоха нова богата изворова информация, повече и по-добри филологически преценки и по-точни расови, етнически и антропологически данни. Сега в един общ план ще изложим резултатите от тези проучвания, като запазваме специалното третиране на трите географски района на страната през минали времена, както и сведенията за наши бележити личности от български произход, заселили се между нас от времето на крал Албоин, до идването на Алцек(12).

-
- (1) DIACONO PAOLO: " Delle geste dei Longobardi" , E. Sonzogno, Milano. 1915.
(2) D'AMICO VINCENZO : "I Bulgari trasmigrati in Italia nei secoli VI e VII dell'Era Volgare" F.lii Petrucciani, Campobasso, 1933 - XI .
(3) "Chron. S. Benedicti" M.G.H. s. r. l. c. 2. -- "Chron. Vulturense" R. I. Scrip. I. -- "Chron. Salern." M.G.H., par. XIX, I. III, c. 142. -- ANONIMUS MEDIOLANENSIS: " De Thabula Chor. M. Aevi ", Rer. I, Scrip, X, c. CCLXXIII, Historia Miscella, 1, 19.
(4) DE MEO A.: " Annali del Regno di Napoli", T. II, Napoli 1796. -- CIANNONE P.: " Istoria Civ. del Regno di Napoli", vol. II, cap. 20. -- BALBO C.: "Storia d'Italia sotto ai Barbari", -- MASCIOTTA G. B.: "Il Molise dalle origini ai nostri giorni", V. I, cap. 20.
(5) GIULINI: " Memorie storiche della cittia e campagna di Milano", 1854. -- COLOMBO A.: " Vigevano ed il comitato Bulgariense in Viglevanum" , 1913. --

GABOTTO F.: " Per la storia del Novarese nell'Alto Medio Evo", Bollettino Stor. prov. Novara, 1917.

(6) PEZZA F.: "Profilo geografico della Bulgaria italiana", Cattaneo E., Novara, 1935.

(7) PEROSA M.: " Borgovercelli", Vercelli, 1889. Историческият архив на Биела, по случай сватбата на херцога на Генуа и Мариа Л. Алиага Болгаро започва, както и при Пероза, от Луиджи Борело, който публикува книгата "I conti Ricaldone-Bolgaro", Torino, Tip. V. Bona, 1938.

(8) ROCHETTINO G.: "I Longobardi nell'Italia Meridionale".

(9) FEHER G.: "Les monuments de la culture protobulgare et leur relations hongroises", Museo Archeologico ungherese, Budapest, 1925.

(10) MIKKOLA Y.: "Die Chronologie der Turkischen Donaubulgaren", 1914.

(11) BOBICH G.: "La Bulgaria", Vie del Mondo, 1938, XIV, N., 1, Milano.

(12) Предишните изследователи употребяваха думата "Алцеко". Ние считаме редно да употребяваме оригиналната дума Алцек. Двата елемента на тази сложна дума означаваща *nafus-minimus* се срещат в етруския език. (D'AMICO V.: " Gli Aruspici in rapporto alla questione etrusca", Petrucciani, Campobasso, 1937); Освен това в тунгузката дума "ули", в татарските "аул" и "ол", в турската "аиле", както и в тибетската "за". "Зек" и "зик" се срещат в обикновения диалект на Молизе за означаване на "малка" и "мальк".

Глава II

Отношения между германски, латински и турински народи. Лангобарди и българи.

Като оставим настрана урало-алтайските напластявания на нашия полуостров, предшествали християнската епоха, можем да твърдим че твърде скоро Римската империя е принудена да търси помощта на азиатските конни народи. На границите му напират германските племена по простата причина, че са прогонени от Волга и Дунав под напора на хуните - изкусните стрелци с лък и бойци с копия(1), с жълти, плоски и бледи лица, които на въпросите отговаряха със звучната сричка „йюнг”, омекотена от римляните в „унно”, т.е. хуните на Атила. Те не познават градове, къщи, легла. Жените и децата живеят в обозните коли, докато мъжете - върху конете си, върху които дори спяха (както ги описва Амиан Марцелин). Храбрият Стилихон, чист вандал но с латински дух, погрешно издигнат за стратег на малодушния Онорий, преценява че най-добрият начин за отстраняване на германците от имперските земи, е да повика на помощ същите тези орди, които са се приближили до границите. Когато Радагайз, вече заместник на Аларих, през 405 година предвождайки славяните (?) (по-точно става дума за вандали и алемани) и германците заплашва с изстребление латинския свят, монголските (хунските) конници предвождани от Улдин и с помощ на визиготите на цар Саро извоюваха пълна победа и влязоха тържествено на Капитолиума в Рим (2).

(Ж.В.: В.Д`Амико пише за славяни водени от Радагайз, под влияние на мнението на историка от XVIII в.Е.Гибон, който намила близост на името със заматнославянския бог Радегаст. Средновековните хронисти го смятат за гот или скит)

(Ж.В.: Улдин и Саро идват като съюзници на Стилихон. С тяна помощ, войските на Радагайз са разгромени и самият той е пленен от Стилихон (според Комес Марцелин, именно по внушение на Саро, Радагайз е бил убит).

По това време Цар на хуните е Октар с по-малките си братя Ебраз и Руа, наследен от по-големия Мундзук.

Хуните се бият заедно с Аларих (готски крал) при завоюването и разрушаването на Рим през 410 година(3) (Ж.В. няма данни за участие на хуни в готската обсада и разоряването на Рим).

През 452 година хуните се връщат в Европа водени от Атила, син на Мундзук, но нямат историческото време да се заселят трайно и да оставят расови следи чрез своето потомство(4). Други туранци, скири и турцилинги (скири, тюринги – германски племена), дошли с Одоакър през 476 година, се заселват в земите на Империята(5).

Велизарий през 535 година довежда със себе си хуните (става дума не за хуни, а за савири – хони, които нямат нищо общо с хуните на Атила) и масагетите които, след изгонването им от Неапол, опустошават страната (6). Когато през 537 година е обсаден Рим, той получава помощ от 1600 славянски (Ж.В.: няма данни за участие на славяни в походите на Велизарий, още повече че славяните са изкл. пеши бойци и нямат конница) и хунски (савирски) конника, които със своите безпогрешни стрели от кулите на сградите на Колизеума изстребват готите(7). Нападната от тези същите (готите) през 538 година, Анкона бе спасена по изключителните заслуги на тракиеца Улим и месагета Булгад (8).

През 542 година, докато Тотила (крал на остготите от 541 до 552 г.) преминава през Италия, император Юстиниан издига за управител на Италия – Максимин, като му дава много хунски (савирски) отряди; при връщането си в Италия през 544 година Велизарий в Равена също иска от императора да му се дадат хунски отряди. През 547 година Олдоган, хун (хон, савир), е византийски управител на крепостта Перуджа. Осем хиляди стрелци с лък, предимно хуни, разположени по крилата на бойния строй, решават окончателната победа на Нарсес над Тотила при Тагина (съвр. Гуалдо Тадино), в планинските проходи на Умбрия(9).

Българите, според Дякон, са се установили за първи път в Италия с лангобардите през 568 година. Някои исторически източници обаче твърдят, че това е станало много по-рано. Те, както вече казахме, са се появили с Атила през 452 година (стара и невярна трактовка). От 504 до 511 години те дебаркират на крайбрежието при Бруцио заедно с гепидите и гърците, когато са посрещнати от воините на Теодорих. Те са били съюзници на готите през 555 година, защото след разгромяването и смъртта на Тея в подножието на Везувий, седем хиляди негови бойци, избягават в Кампса (Конса?) заедно с плячката си, командвани на утургура Раняри(10). (Ж.В. Етимологията на името може да се свърже с авестийското *rānu*, пехлеви *rān*, индоарийски (санскрит) *ran*, *rana*, *raṇati*, *raṇyati*, осет.иронски *raḷyn*, дигорски *iraḷun* – радвам се, наслаждавам се. При българите се среща името *Ране*, *Рани*, *Рано*, *Ранул*, *Ранко*, при осетинците *Роен*)

Жена от Letino.

Следователно, те веднъж са помагали на готите, а друг път - на Империята. За нас е твърде важно известието, потвърдено от разни хроники и преди всичко от папа Григорий Велики (540-604), според което те (българите) са се установили в зоните под Алпите преди завоюването на Италия от Албоин. Блаженият Пиетро Булгаро (Петър Българина), католически свещеник, починал в Рим през 605 година като кардинал, е установено че е роден в Салусола през 560 година, значи осем години преди заселването на лангобардите. Следователно неговите родители, загрижени да дадат

образование на децата си и установили се по всяка вероятност във Верчели където са обработвали вълна, са дошли или с остроготите, или с византийците(11).

Основната маса българи е пристигнала с лангобардите. Но преди да продължим, добре е да се спрем на различните контакти, които българите са имали с лангобардите преди завоюването на Италия. Само по този начин ще си изясним причината, която ги е довела всред нас под формата на национално преселение.

Лангобардите, произлизащи от скандинавския полуостров (не точно, произлизат от земите на съвр.Северна Германия и Холандия), докато са населявали балтийските побережия, са малко на брой, но с чиста кръв, така че Тацит ги определя като „*raucitas nobilitat*”(12). Когато тръгват по течението на Елба и Одер в търсене на по-богати земи, те срещат съпротивата не само на други германски племена, особено на циздунавските (отсам дунавските) племена със семитска кръв(13) (? – семитски народи в Европа няма, Д'Амико погрешно смята че келтите са семити), както и такива с християнска култура, но също и славянски (?) и скитски племена, чиито бързи нощни набези и засади плашат и най-героичните бойци. Ето защо за тях е необходимо да попълнят войската си като предпочита преди всичко представители на родствените им германски племена (14). По този начин те достигат и се установяват в Скорингия, Маврингия и Голанд; също така за известно време се установяват в Аутабет, в Батаиб и Вургундаиб(15). За владетел и пълководец е издигнат първият им цар Агилмунд, който скоро заплаща с живота си, небрежността че е пренебрегнал охраната на лагера си. В този момент се появяват българите в историята на лангобардите. (Според П.Дякон, българите убили Агилмунд и отвелкли дъщеря му, но скоро след това били разгромени от новият лангобардски владетел Ламисион, осиновен приживе от Агилмунд).

Лангобардите завземат Панония преди идването на аварите, с които по всяка вероятност са тръгнали от бреговете на Волга и българите (кутригурите).

Българите, изненадвайки през нощта лангобардската войска, убиват самия цар, а дъщеря му пленяват(16).

След стотици победни войни, поражението се понася много тежко. Новият цар Ламисион, който, като нов Мойсей(17) излиза невредим от водите, се хвърля в контраатака. Неговите бойци обаче, несвикнали на тактическите прийоми на туранските конници, които с фалшиви бягства, с бързи обходи, с наситена стрелба с лъкове по фланговете разстройват и дезориентират противника, се обръщат в отстъпление. Тогава Ламисион, изправен пред това трудно положение, освен че започна да връща с обещания и заплахи бегълците, дава на всички свои роби (по-точно военнопленници), които пожелаха да вземат оръжие, свобода, почетен ранг и награди. По този начин той постига пълна победа. (Тук В.Д'Амико греша, кутригурите идващи с аварите не воюват с лангобардите, а с гепидите, събитието описано от Дякон за сблъсъка с българите на Агилмунд и Ламисион е хронологически много по-рано, ако изобщо е достоверно и не е авторова измислица!?) По този начин за втори път многобройни хора с германска кръв стават част от лангобардската нация, докато българските пленници ги заместват в робуването.

След смъртта на Атила и разгрома на неговите наследници, многобройни германци, като съюзници на империята се заселват в Норик и Панония, като Одоакър, Телетей Рудолф с тюрингите, ерулите с ругийте и Теодорих начело на остроготите(18).

Когато Одоакър преминава в Италия, лангобардите се насочват към Норик(19); разбитите ерули и свеви попадат в плен но по-късно са освободени.

Царете Гедеок (Годехок 470-489 г.), Клабон (Клафо около 490-510 г.), Тасон (Тахо около 511 г.) и Вакон (Вахо 511-540 г.) са близки приятели и съюзници на гепидите до момента в който последния взе за втора жена Австригоза, дъщеря на гепидския владетел.

Тези гепиди още от 504 година(20) населяват Сирмиум (Срем, сега Изт. Славония) заедно с българите (на Бузан) с цар Трасерик, син на Тотила, който е бил разбит от Теодорик и прогонени отвъд Дунав в Дакия от Пициа и Ардуин. Но около 547 година византийският император проявява незаинтересуваност към всички отдалечени владения до такава степен, че потвърждава на франките правото да подарят на лангобардите Норик и Панония между Дунав и Драва, както и да върнат на гепидите и на българите Сирмиум(21). (Става дума за Гепидо-българското царство)

Но двата братски народа (гепиди и лангобарди) твърде скоро стигат до неразбирателство. То вече е породено, когато претендента Илдеки, около 527 година, победен от Вакон (Вахо), намира убежище при гепидите. Лангобардите предявяват претенции за земите на гепидите в Панония. Стига се до война. Гепидите са окончателно победени със смъртта на цар Гуинимунд (около 551 година). Лангобардите, за да победят, влизат в съюз с аварите, заселени от лявата страна на Дунав(22). Лангобардите първоначално заселват земите между Драва и Сава откъдето, правят своите набези към Далмация и Илирия, чак до Епидамнос (Драч)(23). В резултат на това цялата маса българи включени в земите на гепидите, преминават към

Жена от Letino, работеща на стан.

Letino. Оригинални старобългарски носии

победителя, оставайки свързани с аварите от Дакия. По този начин в продължение на 17 години се установяват между лангобарди и българи близки политически, социални и религиозни отношения, както и задълбочено познаване на взаимните способности и недостатъци. Всички завоеватели на Панония, както и на Италия, остават под номиналната зависимост от византийския император, а Константинопол се стреми да разпространи своята религия и култура сред тях.

При лангобардите се разпространява християнството но под формата на арианството, течение в християнството обявено за еретическо от ортодоксалната църква. (24).

Поради близкото си съжителство, лангобарди и българи съвместно се преселват в Италия. Италия не е непозната земя за много лангобарди. През 548 година непокорния син на цар Тасон с отряд от шест хиляди гепиди и българи, нахлува в долините на реките Изонцо и Тальяменто, обръщайки в бягство един византийски корпус. През същата година Герман, племенник на Юстиниан, с наеман отряд от хиляда въоръжени лангобарди, наречени „катафракти” нахлува в Италия(25).

Две хиляди и двеста лангобардски войни с три хиляди помощен персонал са сред основните сили на византийският пълководец Нарзес. Те проявяват такова усърдие в

грабежите и опожаряванията, че Нарзес е принуден да ги държи в лагара им, под охраната на византийски отряди, командвани от офицерите му Валериан и Дамян(26). При прекосяването на полуострова от Венето до Бруцио те вече бяха опознали ландшафта. Познават всички бродове, мостове, засади и знаят къде могат да се набавят хранителни припаси, къде да се възползват от слабата отбрана, какви укрепления е добре да построят преди да продължат завоеванията си. Познават също така кои области са здравословни за германския им организъм и кои са неблагоприятни. Знаят също, че най-плодородните и открити полета в същото време бяха и много смъртоносните епидемии с азиатски (като вариола, холера, чума) или индийски произход (като тиф, дизентерия, малария). Хрониките от тези времена сочат, че смъртните случаи вследствие епидемии са се проявявали предимно след наводнения и в блатисти райони (Градо, Равена и т.н.)(27). Албоин обсъжда всички тези обстоятелства със своите първенци и попълва войските си с двадесет хиляди саксонци, както и тълпи селяни от Панония, между които преобладават българите. Цялото тактическо развитие на италиятския поход доказва как лангобардите са отделяли главно внимание на срещаните трудности във връзка с блатистото състояние на завладяваните равнини особено през летно-есенния сезон, повече отколкото на действията на византийците. Балбо(28) правилно отбелязва, че „по време на цялото нашествие и обсадата на Павиа и набезите на лангобардите никога не се споменават гърците; за нито единпълководец, за нито една войска, за нито един опит за въстание, за нито една битка, за нито един оспорен град. Защото не е сигурно дали Павиа е била защитавана от тях или от жителите ѝ”.

След преодоляване на Алпите през пролетта и завземането на подстъпа към Италия: Форте Юли (Чивидале), подножията на планината се заемат от лангобардските отряди. Албоин бърза да завземе Падуа и крайбрежието не толкова поради недостиг на храни, колкото да отдалечи своята войска от нездравословните блатисти местности. Поради това не влиза в района на Одепо, Мантуа, Кремона и Равена(29).

Той преминава само по планинския път, където крепостите набързо падат една след друга - Виченца, Тренто, Верона, Бреша, Бергамо и Комо. С посредничеството на епископа на Тревизо сключва мирен договор.

Когато Албоин си осигурява тила, атакува Милано, гарнизонът виждайки безполезността на съпротивата, се предава.

За подsigуряване на връзките и комуникациите с основната част от лангобардското племе от север, между Форум Юлии и Лигурия, гр.Верона е избран за седалище на краля, военен и административен център.

В първия си брак Албоин се бе оженил за Клотсуинда (починала в 567 г., дъщеря на Хлотар, цар на франките (Хлотар или Клотар I /555–561 г./, успява за кратко да обедини всички франкски кралства); вероятно поради тези роднински връзки франките не му се противопоставят, въпреки че са в съюз с Империята (Византия). Но той

Letino. Сватбен кортеж

разбира, че рано или късно главната опасност ще дойде от Запад, където Прованса беше отново подчинена на византийското управление. И се погрижва за защитата си, като прегражда проходите през Алпите. Но крепостта Тичин (Тичино), намираща се на едноименната река, все още не е под негова власт. Другите градове и крепости, или чрез изненада или поради жестокият данъчен византийски режим се предават лесно и без бой на лангобардите (30).

Освен това Албоин поддържа и сурова дисциплина сред разноплеменната си войска и не позволява изтъпления над местното население, каквито са вършели преди това войските на византийския пълководец Нарзес, затова и италиейците го посрещат мирно и с доверие.

За разлика от тях, крепостта Тичино, в която има силен византийски гарнизон се приготвя за храбра и упорита защита. Въпреки че източниците не споменават, най-вероятна основната маса войни-защитници са били туранци под византийско командване. И Албоин при обсадата на крепостта използва също туранци (авари и българи)(31). Така че може да се мисли че гъстото присъствие на българи в района на Тичино, не е случайно, а е свързано със стратегическото значение на тази крепост за

Българската област в Molise. Долината Carapelle.

отбраната на Лангобардското кралство.

Територията от Олона до Новара, както ще видим впоследствие по-подробно, е наречена „България” през Средните векове. В италианската наука има спор кой е бил главният град на този район, провъзгласен за херцогство. Албоин скоро става господар на Ивреа, Торино, Верчели и Новара. Неговите войски преминават през тосканските и

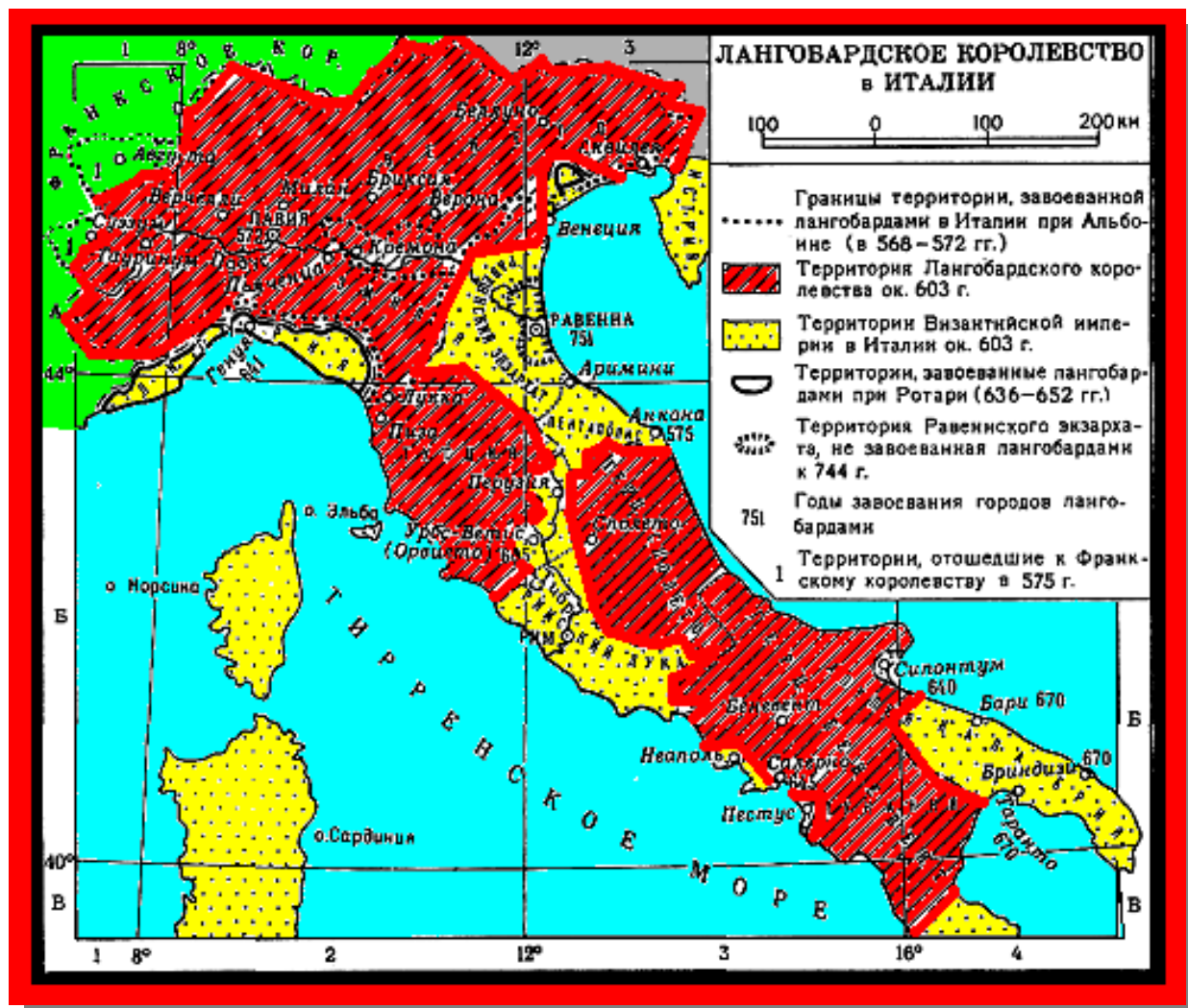
умбрийските Апенини, преодолявайки византийската съпротива и поставят собствена администрация в тези земи. Обсадата на Тичино е продължително, гарнизонът и се съпротивлява храбро и отблъсква лангобардските атаки. В 539 година дизинтерия поваля една трета от франките, дошли да се бият под водачеството на Теодорих - цар на Аустразия (североизточната франкка държава, но Теодорих I умира в 533 г., следователно става дума за сина му Теудеберт I, 533–548 г.), като съюзници на лангобардите. (32). (Ж.В. Теудеберт I е женен за лангобардската принцеса Визигарда, дъщеря на крал Вахо) След три годишна обсада крепостта се предава и става окончателна столица на кралството. Но въпреки стратегическото значение,

Носии от Letino. Народен танц.

лангобардските велможи остават в Тичино само през зимата, а през летните горещини предпочитат по-прохладните височини край Монца и Брианца (33). При тяхното отсъствие кой оставаше да защитава Тичино?

За Милано, стар имперски град, не е известно тогава да е имал херцог. Само Балан(34) посочва че Дякон посочва някой си Амон без уточнение на титлата му. И

това е така защото тогава не е имало херцог. Градът остава на пряко подчинение на кралете, които са провъзгласявани за такива от племенните събори, (т.е. кралската власт все още не е наследствена). Тичино, който става политически и военен център на кралството, най-малко можеше да бъде главен град с херцогско управление. Историята сочи двама херцога на този град, и двамата с турански имена – Забан и Варнеканций. През декември 571 година Тичино вече е столица, защото там е провъзгласен крал Клеф, който умира по-късно като жертва на заговор, пронизан от ножа на свой слуга. Последният за да е слуга, не може да е с германска кръв.

Името Забан, етимологически се извежда от алтайските езици със значение офицер, военачалник. Тази дума е много близка с турските "забит" (офицер) и "забита" (полиция), както и с японските "сайбан кван" (съдия) и "сайбан" (съдя). (Етимологиите са изцяло неверни. Вж. съвр.българска фамилия *Забунув(и)*. Името е с ирански произход. В шугнански, рушански, бартангски *ziban*, сариколски *zyban*, язгулемски *zəban* – скачам на високо, отскок, от изходното староиранско *uz-buna* – над основата, над земята, или *Забан* – висок издигнат.) Следователно той е (може би, вероятно) старшият на гарнизона [на] Клефи.

Забан заедно с Амон (Ж.В.: при чувашите се среща името Аман, Аманак, Аманей, Аманик, в чувашки *aman* – ранявам, повреждам, име със заплашителна етимология, аналог на древнотюркското *emgän* – ранявам, осъкотявам, алтернативна иранска етимология он общоиранското *ama* – сила, силен, авест. *amavant* - силен) и Родан (при чувашите *Ретвен*, при осетинците *Рамо*, като етимолог. решение може да посочим иронското *ratu kænyñ*, дигорското *ratu kænun* – извършвам, *rattæg* – творец, българското *ратувам* – желая, стремя се към нещо. Името Рато, Ратин, Ратил се среща и при българите) се опитват да завоюват Южна Галия, управлявана от византийският неместник Мумол.

Също така и имената на двамата съратника на Забан нямат германски окончания (35). Вероятно те са били от една и съща раса и действат в пълно съгласие, нахлувайки в Прованс с първоначални успехи. Маршрута на техния поход ни дава някои насоки и за владенията на съратниците на Забан. Те би трябвало да бъдат на границите на Алпите и да са съседни. Торино не влиза в тях защото е управляван от рода на германеца Агилулф. Само Верчели(36) и Астимогат да се смятат за техни владения. И тримата навлизат през прохода Магдалена дела Коце, тъй като долината Суза е преградена от византийците. Забан се насочва на запад към Дие и Валенса (Делфинато), а Родан - на север към Гренобъл. Амон тръгва на юг и действа в направлението Макон-Марсилия-Ница.

Забан и Родан са посрещнати с битки и прогонени през долината на Суза през която успяват да се оттеглят, въпреки че е охранявана от византийския неместник Мумол Сисиний. Амон вместо да премине през Алпите, с бой си пробива път през възвишението Тенда по посока на Мондови и се прибира в своето херцогство(37).

От това изложение става ясно, че Родан, ако не на Милано, е господар на Верчели, а Амон със сигурност е херцог на Асти. С избора на Аутари, син на Клеф, кралската резиденция е със сигурност в Тичино, за което ни съобщават хронистите, било когато слизат франките, било когато умира кралят, вероятно отровен.

Какво става със Забан? Той вероятно е убит и лишен от княжеството, както това става с Дронсулф от Бреша? Ние считаме, че, след като Павиа и Милано стават кралски градове, той става херцог на „България”, в чиито граници влизат двата града, премествайки резиденцията си в селския район на (Абиатеграцо?). След смъртта на Аутари и избора на Агилулф, заварваме възстанал и барикадирал се в Тичино един друг български херцог - Варнеканций(38). В този случай етимологията ни разяснява цяла една страница от историята. „Варнеканциус” е една латинизация на Вар-е-н-кан, което означава „комендант” на гарнизона (буквално преведено „вожд над крепостта” – от ирански, *вар* – крепост, *кан* в прабългар. *кана* - владетел). Следователно той е бил приближен на крал Аутари (584-590 г.) и управител на Павиа. Той се възползва от междуцарствието и тъй като е несъгласен с избора на Теодолина, вдовицата на Аутарий (39), се провъзгласява за независим господар на Павиа. Оттук и става ясно защо не в Павиа, а в Ломело става срещата на Агилулф с кралската съпруга (баварката Теодолина, вдовицата на Аутари се оженва за Агилулф в 591 г.). Съпротивата на Варнеканций е дълга, защото той срещу краля и др. германци, използва добре местността, както и добре познаващите я българи. Кралят само с помощта на аварите, водени от Какан (всъщност става дума за титла – каган), успя да завладее столицата Павиа и да убие непокорника. Освен това само с помощта на аварите и славяните преминавайки през блатата успявайки да завземе Падуа, Кремона и Мантуа и крайбрежието на Истрия(40). Аварите (595), са използвали биволи за предвижването си през блатата и мочурищата (41). Източниците подробно разказват действията на Агилулф и съюзните му авари, но не дават сведения дали крал Ротари (636-652 г.) (42) при завладяването на крайморската блатиста местност Марема в Тоскана, и

покоряването на Одерцо след победата над Равена, също е използвал аварска помощ. Такива сведения липсват и за крал Лиутпранд (712-744 г.) при завземането на Пентаполиса, както и за крал Айстулф (749-756 г.) при окончателното покоряване на Равена. В своята „История“ П. Дякон съобщава че крал Лиутпранд „с дълбока мъдрост винаги е съумявал да запази мира с франките и аварите“, което показва че последните лангобардски крале са водели политика на извличане на взаимна полза от отношенията и с франки и с авари. Освен това, лангобардските крале винаги са разчитали на българските си съюзници особено при действия в по-труднопроходими области, единствено с изключение на Агилулф, който влиза в конфликт с българите на Варнеканций, убит от него като бунтовник.

Желязната корона на лангобардските крале

Не сме в състояние да изброим всички етнически германски племена и родове които са се слели с лангобардите при странстванията им в Панония и Норик.

Сарматите са оставили следи в Сармата (Пиаченца), в Сармеде (Тревизо), Сармего (Виченца); панонците - в Паноне (Тренто); гепидите - във Викас Гепиди; славяните - в различните села наименовани Дзело и Село и в едноименните определителни.

Тези следи обаче са твърде малко, докато обратно - за българите документацията расте едновременно с увеличаването броя на изследванията(43).

(1) Хуните тръгнаха от Волга до Дунав с цар Беламир именно за да прогонят германските племена, които са били разпръснати чак до Каспийско море.

(2) BRION MARCEL : "Attila", Corbacchio, Milano.

(3) PROCOPIO : "De bello Vandalico", 1,2 ; Gregorovius 7. "Storia della citta di Roma nel M. E.", Vol. I, cap. III.

(4) JORDANES: "De rebus get.", c. 42-a.

(5) PROCOPIO: "De bello Goth", 1, 1.

(6) PROCOPIO : "L. C."

(7) PROCOPIO : "L. C.", 1, 24.

(8) Procopio probabilmente qui fa supporre congiunti in unica unita miliziana gli affini Bulgari e Messageti.

(9) PROCOPIO : "L.C.", IV

(10) MURATORI: "Annali a.555, Agathia", Hist. L. II in Rer. Ital. Scrip., Tom. I. p. 1. -- Кутри-гури, наречени впоследствие Българи, и Утур-гури са два клона от една и съща фамилия.

(11) PEROSA: "L. C.", pag. 29-30. Според този автор той е дошъл в Италия с Албоино.

(12) TACITO C.: " Germania", c. XL.

(13) Ние сме на мнение, че келтите са от семитската раса, за което можем да представим солидни аргументи. Келтите, произхождащи от Мала Азия завзеха цяла Реция и Норико, като се смесиха с местните жители. (изцяло невярно твърдение!)

(14) DIACONO P.: "O. C.", L. T. c. 13. Който е искал да освободи роба си, до XII век, го е отвеждал до някой кръстопът и е произнасял думите: armund, furfreal, per imprans.

(15) DIACONO P.: "O. C." . L. 1, cap. 13. Скоринга (страна на скирите) и Мавринга (земя на моравите) с окончанието си сочат древни народи и алтайски говор. Ширите бяха в днешна Източна Пруссия. Моравите, племе на венеди, след придвижването си по

течението на Елба, влизат в Бохемия по времето на аварите, на които са били подчинени. Аута-бет отговаря вероятно на Аутаузен в Горна Бавария; Бат-аиб и Вургунд-аиб вероятно е Бетценщайн и Бургуншат от Горна Франкония. Бет и бат, което обикновено означава поселище, са от семитски произход на галските маси разполагащи се в Полша, Бохемия, Франкония. (невярно?)

(16) DIACONO P.: "O. C.", L. 1, с. 16-17,

(17) Мозе (Мойсей) е семитското название на "мойа" (вода) и "се" (спасен). Ламисион съдържа корените "лама" и "се". "Лама" е с корен от Южна Германия и е все още употребяван в италианските диалекти, където означава "тинесто блато". Показателно е че се намира съединен със семитския елемент "се". Все още лангобардска предистория е доминирана от митове и легенди, от които и наименованията на великите пълководци на народите (Мойсей, Ромул, Ламисион).

(18) DIACONO P.: "O. C.", L. 1, cap. 19. -- MURATORI: "Annali a. 476". -- PROCOPIO: "De bello Goth.", L. 1, с. 1.

(19) DIACONO P.: Idem.

(20) BALBO C.: "Storia d'Italia sotto i barbari" L. 1, с. 9.

(21) Idem, L. 1, с. 33.

(22) DIACONO P.: "O.C.", L. 1, C. 27.

(23) BALBO: "O. C.", L. 1, с. 33.

(24) По този начин добре се обяснява как лангобардите, въпреки верни на техните закони с истински фанатизъм още от пристигането им в Италия, възприеха много административни структури от Византия, като определянето на херцогствата, нотариата (върховенството) на светия дворец, наименованията и функциите на центенари (стотници), декани (десетници) и салтари.

(25) BALBO: "O. C.", L. 1, с. 33 и 34.

(26) BALBO: "O. C.", L. 1, с. 35 и 36. В тези редове намираме потвърждение за силно агресивния и хищнически нрав на лангобардите, особено когато не биват спирани от кралски авторитет. Този нрав се проявява в десетгодишното междинно кралство след смъртта на Клефи, по признанията на самия Диаконо.

(27) DIACONO P.: "O. C.", L. II e IV.

(28) BALBO C.: "O.C.", L. II, с. IV.

(29) Нездравословността на местностите, особено през летния сезон, провали всички така добре започнати походи на северните войски. Албоин не забрави че дългите обсади унищожиха цвета на готските милиции на Витиг и Тотила; и той се ограничи да го приложи само за Тичино, имайки предвид особеното значение на този град.

(30) Именно този данъчен гнет повече от нападенията и обсадите отвори вратите на италианските градове пред готите. По време на обсадата на Рим през 546 година гръцките капитани Беса и Конон, докато народът умираше от глад, трупаха хранителни припаси за да ги продават, невъзмутими пред изтезанията и самоубийствата на отчаяните.

(31) Аварите бяха именно хуни, които не живеяха в градове, а в подвижни станове (лагери), като дори спяха на конете си. По тази причина гърци и славяни ги нарекоха авари - тоест без град, бидейки думата съсатвена от отрицанието а и варос. Българите, въпреки и единокръвни и съжителни, се отличаваха с постоянните си иззидани поселища и с аграрната си култура.

(32) DIACONO P.: L. II, с. 26-27; L. III, с. 31. -- BALBO: "O. C.", L. I, с. 22.

(33) DIACONO P.: L. IV, с. 22.

(34) BALAN P.: "Storia d'Italia", Modena, Tip. Pont. 1894, Vol. II. L. 12. -- DIACONO P.: L. III, с. 1-8.-- GREGORIO: "Tur. Hist. Franc." IV, 39. -- FREDEHARIUS: ep., 68.

(35) Тези окончания почти жинаги са: in, rich, breht, eun, bald, ald, ulf, ir, und.

(36) Въпреки че историците не определят за седалище на лангобардски херцог град Верчели, според нас той е такъв. Изводите ни за това се основават на Лотарий I от 823 година. Той определя столиците на районите между които е и Верчели. Техният брой, заедно с подразбиращите се градове като Пиза, Лука и Сполето, съответства на броя на херцозите, посочени от Дяконо в L. II, с. 32 от "О.С.". Не са изброени градовете, взети от папата, като Болоня.

(37) DIACONO P.: "О. С.", L. III.

(38) DIACONO P.: L. IV, с. 13, 14, 21, 23, 25

(39) От пълния разказ на Дякон се разбира, че за избора на Агилулф, ненаправен от събранието на първенците, а от сърцето на овдовялата кралица, поддържан от баварските и латинските бежанци, се получи едно широко оттегляне на легитимистката партия, начело на която стои Гизулф от Фриули за чистите лангобарди, и от страна на българите - Варнеканций. Тук се намеси и религията поради факта, че се намесват католици и ариани. Впоследствие двете партии се редуват във възстанието - традиционалистката еретическа с Ротари и Гримоалд, другата с Ариперто Бертаридо и така (нататък) до падането на кралството.

(40) Различните лангобардски крале които желяха да накажат възстаналите херцози с присъщо отмъщение, за да не проливат направо братска кръв, възложиха това на езичниците авари, които изпълниха поръчението с рафинирана жестокост, присъща на монголите.

(41) Обикновените говеда страдат в мочурищата от болестта наречена пироплазма.

(42) Според нас Ротари не е имал нужда от аварите именно защото намери в българите преданите бойци, необходими му за експедициите срещу византийците. Той беше подкрепян от всички херцози.

(43) Обикновено римляните имаха три имена: лично, бащино и фамилно, а много - и четвърто име, произтичащо от специални заслуги. Екстра- и алическите народи, включително елините, имаха само едно лично име (Сокрта, Перикъл и така нататък).

Слугите и селяните нямаха лично име. Те бяха посочвани общо или с името на техния господар (Марси пуер = момче на Марс) и с името на народа или града от който произхождат (Скита Сирус Гета Дарданус). След падането на Западната Римска Империя отделните селяни бяха наименувани според националността им. Тъй като военни и селски фамилии имаха голяма раждаемост, на тях беше давано името на господаря им (латино, византийски, готски, лангобардски), поради което срещаме Аралдус Булгари, Гандулфус Булгари, Обертус де Булгаро и така нататък. Ако войника или селянина е бил зависим от манастир или епископ, се е предпочитало името на някой светец, най-вече Андреа за българите. На мнозина бяха дадени имена във връзка със занаята, социалната степен, физическо качество или дефект [недъг - бел. набир.]; и така до нас достигат: Кане (куче), Мансон, Мастали, Мусо, Мусачио, Камперио, Маневано, Пагано (езичник, бел. прев.), Пасаджерио (миткало, бел. прев.), Маскамбруно. Възвръщат се и някои древни имена на клана като **Кадоло, Кадало, Тедици, Карано, Крум, Бозо, Гензо, Вазо, Ацо**. Но всеки добър син държеше да се запази името на бащата и произхода: и ето че въпреки след много векове се запази като собствено националното име, въпреки то да е определено по време на робство и в резултат на същото това робство. Булгаро, Булгарело, Булгарино остават във фамилиите Кадолинги, Герардеска, Пустерла дори и след като тези фамилии стават могъщи феодални и се сродяват с крале и императори. Националното наименование е било толкова устойчиво, освен в личните имена, но и в топонимите (наименования на местности), че то става пътеводна нишка при историческите изследвания в Италия върху българите.

Глава III Нови сведения за живота на прабългарите и по-специално за тези, населили Италия.

Славянският език и расово смесване, религията с източен православен ритуал и византийската култура променят изцяло първоначалния етнически тип на Аспаруховия народ.

Но това, което все едва се наблюдава в Мизия, където българите се заселват след 670-та година, се открива в Панония, където те се срещат още от 400-та година. Тук населяваните от тях земи не получават тяхното име, защото българите са зависими и плащат данъци на многобройни завоеватели като хони-авари, гепиди, лангобарди, унгарци. Но с изключение на религията – разпространението на католицизма и по-късно на калвинизма (в Средновековна Унгария), в долините на Дунав и Тиса, се срещат

Ielsi u Riccia. Модерно облекло.

данни за техния език, техния бит и външни белези. Знаменитият Геза Фехер(1) успява, въпреки и само частично, да докаже компетентно какъв ценен извор за живота на българите в Мизия, преди християнизацията е кореспонденцията между папа Никола I и бълг. владетел Борис I (2). Изхождайки от тези сведения ще можем правилно да преценим местожителствата на българите в Италия.

I. РЕЛИГИЯ - Примитивната религия на българите, шаманството, не се е променила много вследствие настъпването на световните религии - будизма и исляма и остава непроменена както за всички северни монголски народи. Същността на тази религия е култа на слънцето (Шама)(3). Този култ, единствен или съпровождащ, е общ за всички нехристиянски народи. Той е основен за народите от Северна Азия, където алтайците, привикнали към практично и рационално мислене, поради своя бит, не развиват сложен и абстрактен религиозен мироглед, а обожествяват само като прост дух Слънцето, като единствения благодатен бог, оставяйки на други свои божества в най-добрия случай други видими светове от космоса(4). Следи от този култ съществуват все още в Мизия. Лазаруването е пролетен танц, който по всяка вероятност произхожда от езическите чествания на слънцето, на пролетта и плодородието на земята. По-характерни са танците на нестинарите в горите на Странджа планина. Танцьорите се екзалтират до хипноза, по начин да ходят по жарта без да усещат болка(5). В Италия такива обичаи се срещат със запалените огънове в стотици села през нощите на юни за празниците Св.Антоний и Св.Иван, по кръстопътища и хълмове, а около тях - песни, свирни, стрелби и танци. На 25 декември - празник на Слънцето, а след това Коледа, горят огънове в провинциите Абруци и Молизе. Магьосниците (колобрите) на Цар Борис I, с цяла серия от суеверни обичаи с пожелания и магии подготвят войските за война, въобразявайки си че лекуват болестите(6). И до ден днешен има сред нас разни измамници и гадатели от най-различен вид, които възраждат древните магьосничества. (Ж.В.: В съвр.България ги наричат екстрасенси и средностатистическият глупав и ограничен българин им вярва!)

С развитието на преставите се появява и схващането за един върховен бог, който въплащава в себе си и образа на Слънцето (Шама). Алтайските народи, вкл. и етруските го наричат ТАНА, ТИНА, ТАНРИ (небе) (7). Днес дори и турците използват думата ТАНРИ като синоним на Аллах. Християнството, възприето от панонските и италианските българи през VI век, в западния му католически вид, и в IX век от мизийските българи, в източния православен вид, твърде скоро попада под влияние на две еретически учения - манихейството и богомилството(8). Докато манихейството е изцяло религиозно-догматична доктрина, то богомилството е повече политико-социална доктрина, облечена в религиозни одежди дотолкова, доколкото намера в Евангелието оправдание за реформаторските си принципи. Разпространението му се извърши от мизийските българи към тези, които са със същия расов произход - към българите от Панония, Далмация, Ломбардия, Прованс, Каталуня и Арагон. Мизийските българи след 1018 г. попадат под непоносимия данъчен и теократичен гнет на Византия, другите българи от Италия които са работливи селяни на херцози, епископи и католически абати, ясно съзнават че плодовете на собствения им труд, се пилее лекомислено в разгулен и безгрижен живот от техните господари.

Богомилството от Мизия се разпространява в Босна, където пуска дълбоки корени. Едва в 1624 година босненските богомили са привлечени към католицизма само от водещите скромни и строго евангелистки живот францисканци. В Панония (Унгария) богомилството е наследено от многобройните калвинисти(9), разпръснати и в различните поселища от югоизточните провинции и в Италия - от Валдезите, които не се пречупват дори и от най-жестоката и кървава инквизиция.

В нашия предишен труд посочихме че социалните и религиозни размирици на италианските българи се крият в „ЗАНЕ” (10) на Рахис, и предположихме че те са насочени към установяването на общините. Би било много интересно и полезно да се изследва приноса на италианските българи в големите италиански въстания, каквито са Мота, Патриа, Лега Ломбарда и Чинкуа Джорнате (Петте дни - бележка на преводача). Сигурно е, че тези събития за се разиграли най-вече в земите, където преобладава италианско население от български произход.

II. ДЪРЖАВНА ОРГАНИЗАЦИЯ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО - От трудовете на Микола, на Геза Фехер и от писмото на папа Никола I стигаме до следните изводи:

Върховният глава е титулован Хан Велики(11) (Кана-сюбиги). Първите най-висши аристократи се наричат кавхан и таркан. Съществуват два вида благородници: по-висшите – боляри (боили), и по-низшите - багаини(12). Когато ханът се храни и пие от чаша направена от черепа на убития враг, като хан Крум, жените и синовете му, както и велможите седят около него на земята (13). Доказаните обвинени в отравяне, измама и дезертърство, са безжалостно наказвани със смърт. Същата участ имат и стражи, които са изпускали да избяга пленник или роб, както и призовани на война войни явяващи се с лошо въоръжение, или отнасящи се немърливо към личното оръжие. Подозираните в престъпления са подлагани на мъчения. За бойно знаме българите (канто и турците) имат конската опашка. Основното им препитание се състои от мляко, месо, а в битово отношение се нуждаят от къща, кола за транспорт и бойна кола. Кланят се и зе заклеват над меча (14).

Тези сведения ни дават представа за бита на прабългарите. Държавата или областите в които живеят, наричат КАНАТИ (ханства - бележка на преводача - В италиански "х" или не се произнася, или преминава в "к" - канати = ханати = ханства). Това обяснява многобройните топоними от български произход в Италия, съставени от КАН (Канталупо, Канталиче, Кансано, Кантано и т.н.), както личното име, озв. благородническа титила Кане, което много често се появява в средновековните документи(15). В нашия труд, издаден през 1933 година (16), отдадохме по-голямо

значение от необходимото на написаното от П.Дякон за Алцек, отколкото насведенията, известни в „Едикта на крал Ротари“: *omnes warengagi legibus nostris Langobardorum vivere debeant* (17). Новите изследвания ни наведоха на доста по-различни изводи.

Естествено, херцог Ромуалдо, не можеше да разреши в собствените си владения друго управление с равни правомощия. И Алцек слиза в йерархията; но не престана да бъде водач на своите хора за които постига, освен политическото и военно покровителство, автономия на култа, на администрацията и на съда. Лангобардските крале можеха да поставят българските канове начело на херцогствата; и действително, както вече видяхме в предишната глава, това е станало вероятно в Асти и Верчели и със сигурност в западните области на Милано. За целта открихме и нови етимологични податки за изясняване произхода на думата „бролио“ и подобните ѝ „бролето“ и „биру“.

Съществува мнение че бролио означава „място, оградено за зеленчукова или овощна градина към населено място“ като се изхожда от етимологията на простонародния латински или южногермански. Но от тази дума няма и следа в класическия и народен латински език, достигнали до нас, както и няма никаква следа и в езиците на германските народи (18). Нашите проучвания доказват, че те са с панонски произход и турански отпечатък (19). В Унгария съдията от която и да било курия (съд) се нарича „бирт“. Там имаме също така бир (власт) и биродалом (кралство) заедно с бир (едно) и биринчи (първи) на турски език. (думата е от алански произход, в осет. *бар/барсе* – право, власт) и няма нищо общо с турското бир – едно) Учените вече са единодушни в признаването на етруското *пур* за израз на магистратура. Можеме да считаме гръцкото *protos* както и латинското *примус* сродни на *пур*; и можем да кажем същото и за английското *фир(с)* = *фър(с)*. (неточно сравнение)

Така от *биру* получаваме *биролио*, след което в резултат на репозиция се получава *бролио*; от *бролио* - *бролето* (сграда за офиси на магистратите), *бирорлио*, после *биру* (агент на съдебната полиция) (20). Тези топонимни реликви намираме навсякъде, от Алпите до Лилибео. В неаполитанските провинции *бролио* преминава в *борро* и *сборро* (21). В Капуа Ветере (сега Света Мария) амфитеатъра, предоставен за съдебните заседатели на българските колонии (селяни), се нарича също и *биролас*. Убедително, макар и индиректно потвърждение че така наименувани местности са имали пряка връзка със законодателния и административен живот на това население, намираме в град Павиа. Там за лангобардите административният кралски гасталд е в Двореца до църквата Сан Микеле Маджоре. Но в северния район, между древната Пиаца Анунциата и сегашният площад Кастело, се издигаше църквата Св.Андреа ин Бролио, наречена впоследствие ин Арче, защото се намира вътре в цитаделата (крепостта) (22). След като знаем близката връзка между българите и култа на Сан Патрасо, веднага разбираме, че тази църква е била една обща сграда със седалището на *биру* на фамилиите, разпръснати по полето на север - към Милано; и за тези фамилии недвусмислено е уточнен българският им произход. Следователно през Средновековието латините имаха своята курия със съдиите и адвокатите, лангобардите - арената и съда заедно с херцозите, касталдите и скулташите, българите - *бролио* и *бролето* с *биру*. Дори в Милано, докато изчезва "кириа дучис" (курията на херцозите - Кордузио), сезапазва, дори и в днешни дни, наименованието и Бролето. Би могло да се спори, че ако лангобардите бяха дали автономия на техните единокръвни братя и съюзници саксоните, те едва ли биха се върнали обратно в родните си земи след неколкогодишното си пребиваване в Италия (23).

Има податки, че част от саксоните е останала в Италия; много следи като имена, лични и на местности, са останали до днес (24). Тези, които заминават, са искали

съгласно древното германско право да получат автономия и независимост от лангобардите. Но предвид тежките войни с Византия и папата, лангобардските крале остават непоколебими по отношение единството на Италия.

Противно на саксонците, в различните достигнали до нас кодекси българите декларират че живеят според лангобардското, римското и салическото право и няма данни за съществуване на отделно „българско право”. Това е така защото:

1. Тези документи без изключение са от епохата след 1000-та година, или когато е преустановено лангобардското владичество;

2. Българите, бидейки зависими от лангобардските, франкските и църковните феодали, е трябвало да се съобразяват със законите на своите господари;

3. Те, постепенно с възприемането на християнската духовност, скъсват със старите си езически обичаи.

Въведените от Обединителния „Едикт на крал Ротари” ограничения оставят отворена врата за толерантност (търпимост) с глава СССХС "низи легем алиам а пиетате ностра меруеринт". Съюзните на лангобардите негермански племена, след завоюването на Италия от Албоин, търсеха земя за заселване и охотно служеха като наемници на наследниците му. Неговите помощници бяха заслужили истински привилегии, признати им по-късно(25).

Iesi. Порталът на църквата San Andrea.

Когато вече "бролио"-то след като престава да прилага наказателните и гражданските закони, остава като местна канцелария за административно и обичайно право. Имайки предвид острите думи, с които папа Никола I през 865 година се обръща към цар Борис I, за въведената практика на мъчения при разпити, трябва да приемем, че тя, практиката на мъчения, е била възприета в "бролите" и следователно е преминала и в куриите и съдилищата.

III. Земеделие - Основна причина за миграцията на българите както в древността, така и сега, е била винаги подобряването и облагородяването на мочурливите земи с които е известна „пустата” в Панония и превръщането им в обработваеми площи. И днес се търси българска работна ръка в Мала Азия и Румъния за направа на напоителни канали и за отглеждане на млекодойни крави(26).

По този повод Фехер (27) твърди, че съвременната унгарска селскостопанска терминология е с българо-тюркски произход.

Тук ще отбележим някои по-известни думи като: бука (бик), тулок (млад бик), тино (млад вол), борю (теле), коч (овен), юрю (скопен), токлю (агне), гяпию (вълна), кексче (коза), ольо (ножица), къпю (буталка, бучка), сайт (сирене), туро (подквасено мляко, сирище), дизно (свиня), артани (шопар), теве (камила), серте (свинска четина), тиюк (кокошка), агар (хрътка), копо (ловно куче), къолийок (младо животно), ол (обор), буза (фураж), арат (жъна), кеве (сноп), боглия (купа сено), йорьол (меля), майом (маймуна).

Считаната от Фехер дума юх (овца) за маджарска трябва да се счита тюркска(28). Към списъка на Фехер можем да добавим: ердьо (гора), йокьор (вол), кут (кладенец), толл (писалка), сарга (жълто), чарда (имот)(29).

Унгарците довеждат със себе си само коне и кучета. Всички останали домашни животни те заварват в обработваните вече в старо време от римляните полета, наричани на латински масса (откъдето и произлиза панонското мезт), където българите от векове обитават преди това, като опитни земеделци и търговци. Унгарците заменят аварите в държавното управление и в аристокрацията, като замениха хановете с бан и фей.

Българите, свързани с доходното чифликчийство, остават спокойни като плащат на новите господари десятък. И в Италия са останали многобройни следи от земеделския живот и опит на българите. Топонима „*роджа*” с подобните му *ройя* *ройяно* говорят значимо за това.

Роджа означава канал, предназначен предимно за напояване и за водениците. Само на пръв поглед тази дума изглежда близка до латинските *ро* и *риго* (поливане), от които сигурно произлизат френските *аросер* и *аросаж*. Освен това при всички латински автори, включително тези от периода на западането, никога не се среща такава дума за означаване на напоителни дейности, а само такива като *каналис*, *дуктус*, *фосса*, *инциле*, *нилус*, *еурипус*. Роджа произхожда от гръцкото *rogi*, означаващо канал, процеп(30). Следователно тя е във връзка с мерките на Византийската империя, от която различни народи, населили след 400-та година, Дунавската равнина, възприемат религиозни, културни и земеделски познания. Тук намираме равнозначната дума *арок* (канал) при която, както става обикновено в тюркския изговор, глухото "к" замества звучното "г". В древнотюркски получаваме "ариск". Най-старият документ, в който се споменава тази дума, е една диплома от 1171 година (31), в която патриарха на Акуилея Улрих разрешава ползването на водите от напоителните канали от градовете Прадамано и Кусиняско и Удине. Това наименование остава неоспорено в цялата равнина на По, в Бруцио и в Сицилия.

В останалите от средновековието документи намираме, като следи от възхваляваната селска работа, едно полско растение, наречено "булгара" или "бургара" заедно с *фий* и *детелина*. Едно специално жито - сараголета, от векове се разпространява в Санио. Сараголетата, която е много издържлива, е характерно жито за провинцията на Кампобасо, където най-напред са отседнали българите на Алцек. След това имаме Сарагола дзингареска (циганска сарагола), която също е много издържлив вид жито (32), която се отглежда в провинцията на Салерно, където се намира и местността България на Капо Палинуро (капо=нос, бележка на преводача). Това разнообразие от житни култури се отличава по своята твърдост и жълт цвят, което е високо качество за производство на брашно. Наименованието на тези житни култури е с неоспорим турански и по-специално прабългарски произход. Наименованието е съставено от "сарга" и "гольо", които означават буквално жълто житно зърно (Ж.В.: вж. осетинското *дзул/дзол* – пшеничен хляб е *сырх* – узрял, червен). Със селски произход са две лични имена, често срещани сред прабългарите от Италия: Мансоне и Мастали(33). Ръководителя на имота (чифлика), наречен Маса и Мансо, даваше най-напред личното име, след това фамилното. От Мастали - туранска дума образувана от *маас* (надница) и *тали* (съдба) произхожда „сервус рустиканус куи суб масарио ест” от Едикта на Ротари (селски слуга, който е подчинен на масарио - бележка на преводача).

В документите от Пистоиа, където българите с вождове Кадолинги бяха по значение втори след лангобардите около тяхния Св. Андреа, намираме задължението за свободните селяни за "омницио", а за господарите - "амишири". "Омницио"(34), означава "уважение", което изследователите на средновековието приемат че произхожда от "хомо" (човек - бележка на преводача). Но според мен е в по-тясна връзка с туранското "омин", вариация на "емин" = верен. "Амишири" (задължението за предоставяне на господаря хляб, сол и месо) е ясно че е съставено от тур. "хамур" (тесто), пан. "со" (сол) и прабългарското "шир" (кастриран). (Невярно, виж осетинските *æммос/æмму*с – пай, дял и *хор/хуар* – хляб, урожай!)

Много известни са туранските думи, останали в Терамано: "*форма*" - поток вода - от панонското Форас; *зуксия* - вода за измиване на пресите за маслини при производството на зехтин - от турското йир-су; *вулза* - вода за щавене, съставено от су; *вегес* - бъчва, от турското *фичи* (35).

Освен това заслуга на българите е широкото разпространение на оризовата култура, която много добре вирее в колонизираните от тях земи.

IV. Семейство - Всички турански народи, без изключение, извършват женитбата чрез откраждане на булката, което в повечето случаи е симулативно. Въпреки че християнството така дълбоко завладя душевността на народите от Мизия и Панония, този характерен обичай продължава да се практикува в тези местности. Младоженецът открадва своята забулена невеста, завързва нейния шал за юздите на коня в знак на притежание, и побягва през гората. След него тичат младежите от селото, като стрелят по него съвсем не безопасно. Двамата млади живеят седем дни сред планините и горите, а белият шал се вее на тъмния фон на дърветата (36). Този обичай продължава в различни области всред Унгария и Рутения (Закарпатска Украйна). Такъв обичай съществува и днес в Италия, както установи това Гоби-Белкреди в Молизе, и както ни е известно и на нас(37).

Когато българите преминават през степите разделени на племена и подразделени на кланове, те бяха, също като тюркмените, полигамни. Техните жени, които можеше да бъдат изпъдени, живееха с децата в каруците и, за разлика от сарматките, се грижеха само за женските работи (невярно, Ибн Фадлан пише за равноправие на мъжете и жените при волжките българи, Д'Амико е в плен на тюркските заблуди за българския произход!). След възприемане на християнството и установяването на постоянно местожителство, след приемането на земеделието като основен поминък, тяхното семейство винаги е било пример за вяност, скромност, пестеливост, гостоприемство. Жената не е подчинена на мъжа, както е това при сърбите и черногорците. При българите съпругата и майката са равноправни с мъжа и децата (38). (За разлика от тюркските народи). Червеният цвят все още преобладава в облеклото на жените от Мизия, Панония и Молизе (Черчемаджоре, Фрозолоне, Летино и другаде)(39), където все още примитивното обуване с **чоча** (цървул) остава непроменено(40).

Прабългарите дълго време оплакват своите мъртви, а на бойците на гроба им правят нещо като могилка (**йокса**). Надгробната могила е обичай на скитите и на етруските от Черв. (Ж.В. подобен обичай има при осетинците.) Тюркският дух на българите остава верен в своите артистични и скулпторни прояви, от които с най-голямо значение е паметника, издигнат на Владислав Варненчик.

Българските фамилии в Италия и Мизия след тринадесет века, въпреки подложени на разнородни расови инфилтрации и влияние на разнородни култури, са запазили и до ден днешен своя бит. Учудващо е наличието на сходство в това отношение, както за родовете в Италия, така и на тези в Мизия.

Публикацията на Мисана (41), обнародвана в това списание, дава една синтезирана рамка на психологията и бита на българския народ от Мизия. Картината е приблизително същата с тази, представена за жителите на Болгаро Верчелезе от Пероза (42), както и тази, която ние ще очертаем за общините на Молизе.

В Болгаро Верчелезе патронните празници се честват с неколкодневни танци, а камбаните бият в стила на гонговете от азиатските пагоди. Характерен е празникът на Св. Бово(43).

V. Културни изяви - Един от първите знаци за човешката цивилизация е разпределянето на времето на части, разпределено по движението на небесните тела. За дните, определени от въртенето на Земята около себе си и за месеците, регулирани от лунните фази, календарите не се различаваха. Но годината бе различна според изчисленията на различните народи. Мнозина не позволиха допускането на грешка с въвеждането на междинни месеци.

Според Микола и Фехер (44) хрониките на прабългарите, започващи от древността преди китайската, ни сочат че годината е лунна, но на всяко петилетие се

прибавя по един месец за да се коригира разликата със слънчевата година. Изброяват се периоди от по дванадесет години наименовани на по едно животно:

- 1 - сомор = мишка (45), (по-точно самур)
- 2 - сигор = крава,
- 3 - ?,
- 4 - двазан = заек (46), (дванш)
- 5 - верем = високосна година (47), (ни верени – дракон)
- 6 - дилом = змия (48),
- 7 - адгор = кон (49), (имен – кон)
- 8 - текю = овен (50), (теку)
- 9 - ?,
- 10 - тох = петел (51),
- 11 - етх = куче (52),
- 12 - донс = прасе (53), (докс)

Що се отнася до месеците, те бяха означавани с обикновено номериране: елем – първи (начален), вечем - трети, тутем - четвърти, бехтем - пети, алтем - шести, цитем - седми, сехмен - осми, твирем - девети. (Ж.В.: Така е има пълно потвърждение в чувашкия език, календарът е изцяло алтайски по произход!)

Липсват данни за втори, десети, единадесети и дванадесети, но можем да ги допълним, като ползваме приблизително същата турска номерация, при която поредното число се образува като се добави *инчи* вместо *ем* на числителното. Така получаваме *ик-ем* - втори, и вероятно *ликем* – десети (*он* е десет, в чувашки *вун!*?), *ликелем* - единадесети, *ликикем* - дванадесети(54).

Примитивната писменост се състои от рунически знаци, намерени навсякъде където са разкрити пътища, изкопани ями, изградени крепости. Когато ще стане възможно да ги дешифрираме, ще завоюваме нови познания за историята на древността. Хрониките, които са писани от кановете през осми век след Христа са били написани на турански език, но с гръцки букви. (Ж.В.: някои инвентарни надписи – списъци на въоръжения да, но не и надписи за важни събития, които вонаги са на гръцки език.) Докато липсват каменни паметници от хуно-аварите, въпреки че са владели Балканите в продължение на четири века, българите владеят укрепени градове с каменни надписи още преди да преминат на Дунав. В Шумен, Абоба-Плиска, Преслав и Мадара, където се възхищаваме на гигантския конник изваян в скалата, остават и останки от величествени сгради. Начинът на строеж на крепостите се приближава до този на китайците, докато този на дворците е подобен на персийския стил на Сасанидите(55).

Примитивната скулптура се проявява в погребалните фигури, наречени с прабългарския термин "**кап**", а у днешните унгарци - "кеп". Статуите на починалите при кумани, турци и българи и днес се наричат със същото име – „каменни баби” (56). Във Виенския музей за История на Изкуството могат да се видят различни изделия, донесени от азиатските народи населявали поречието на Дунав. Това са облекла, катарами, колани, оръжия, сакрални съдове, конски сбруи, бронзови и стъклени идоли, златни идоли. Примитивния орнаментален мотив е змията. Един от трите центъра от които се внасят тези предмети, е Южна Русия, която е била населена от скитите и откъдето са тръгнали ордите на българите. Всички гореказани предмети могат да се определят че са проникнати от китайската култура.

От девети век, след делото на Св.Св. Кирил и Методий и вследствие покръстването, българската литература се явява изцяло на славянски език и се разделя

на три периода, разгледани много компетентно от професор Дамяни (57), към когото препращаваме нашите читатели. Трябва само да отбележим, че тя се характеризира в трите общи периода с реализъм и утилитаризъм. Те добре разкриват винаги преобладаващия турански дух. Това изплува и от друг, по-скоро рядък, отколкото единствен факт само в българския народ прозата предшества поезията, която е вдъхновена от елино-славянски елементи, между които изпъква Христо Ботев, "извисен в култ от потомците като символ на най-възвишените патриотични, човешки и социални идеали и персонифицирал едновременно националната поезия".

Нищо по-специално не може да се каже за българската култура в Панония. Там е трудно да се отдели културната дейност на българите от тази на другите уроало-алтайски, аварски, йазигски, кумански, унгарски племена, тъй като антропологията и филологията загубват своите качества. Каква разлика е възможно да се направи между различните военни, литератори и хора на изкуството, чието презиме окончава на „и” (58)? В Италия, освен лингвистични остатъци, след задълбочено проучване, намираме непроменени традиционните изкуства в украсяването и орнаментацията на злато, изработката на дантели, в полите и наметалата, в Абруци и в Молизе. За останалото не може да се говори за българска култура, тъй като няма никакво специално определение.

Обаче многобройни са културните прояви на хора с българска кръв. Те са такива и толкова много на брой, че ако бъдат изброени, ще събудят адмирицията и учудването на всички. И в тях преобладава нотката на реализма. Българското Молизе роди не толкова поети, художници и музиканти, колкото велики духовници, най-велики клиницисти, неподкупни и честни юристи, храбри воители. Затваряме тази глава със списък на прабългарски думи, запазили се в Молизе, които досега не сме споменавали: 1 - *чиаботе* - смесица от груби храни(59); 2 - *чуоте* или *чоте* = кръгло, пълно(60); 3 - *крик* = изправен, бърз, *нкрика* = да скочиш право нагоре(61); 4 - *"нута-нута"*, така се привикват патиците (от славо-татарското "потка" = патица); 5 - *"шерте"* = каналче за вода, подвеждащо потока към воденицата (от монголското "схи" - вода и "ер(т)" - вена); 6 - *"марак"* = нож (от турското "мизрак" - железен прът, копие); 7 - *"теле-теле"* = пълно-пълно, препълнен (от пан. "телйес", турк. "долу" = пълно); 8 - *"зурпе"* = човка (пан. "сзуле" = родител, турк. "зухре" = Венера, символ на репродуктивността); 9 - *"сараконе"* = авлига (турк. "сари" = жълто и "куш" = птица); 10 - *"варта"* = чакам (първото а от думата е с глух звук и произношението се приближава до е). Напълно съответства с унгарската дума "вар-ни", особено в някои времена от неопределената форма(62). 11 - *"зек-зик"* = малък, малка (от тибетски "за" = малък).

(1) GEZA FEHER: op. cit.

(2) LABBEUS PHIL. : "Sacrorum Conciliorum collectio" . Venetiis, 1657, vol. XV.

(3) Думата ШАМА има в корена си ШАМ, произхождащ от КАМ вследствие на фонетичното превръщане на глухата гърлена в шипяща устна, както това става при келтите и при китайците. КАЛ също изглежда произлиза от КАМ чрез замяната на М в езиковата Л. Монголските САМА и ШАМА, еврейското КАМ, арабското ШАМС, турското ШЕМС, индийското КАМА, латинското КАЛОР изразяват топлинна мощ, която се персонифицира от втория син на Ной, който по този начин стана епонима на един основен клон на човешкия род.

(4) Син на Аполон, наречен Ескулап, слънчева светлина носеща всички лечителни свойства. Само в някои райони Слънцето вместо да е символ на благосъстояние и комфорт, поради прекалената горещина се приема като вредно. Херодот в края на 4-та

книга от неговите Истории говори за Атлантите, обитаващи африканските пустини, които ругаят при изгрева на Слънцето.

(5) Bobich G.: loco cit.

(6) Labbeus Phil.: op. cit.

(7) Етруският народ беше от туранската раса, но пропит с елинска култура. Това мнение, изразено най-напред от Тейлър и от Байрон, поддържано от Марта, се поема от нас и го защитаваме в трудове, които ще получат допълнително развитие.

(8) Messina G.: "Le scoperte del Turchestan Orientale", Civiltà Cattolica, 1932; " Il Manicheismo, Storia delle Religion", vol. I, Utet, Torino 1934. - Wolf C.: "Historia Bogomilorum", Wittemberg, 1712. - Sjavenkoff U. N.: "A study of Manicheism in Bulgaria", New York, 1927. - Miletic L.: "I nostri Pauliinaik - Storia etnografia letteratura", Sofia, 1903.

(9) Калвинистката ерес, поради известно симулиране на строгост на нравите сред нейните апостоли и поради минималното догматично съдържание, бе възприета от масите, стремящи се към реформи и политически и социални бунтове. Нашите Валдези (от областта Валде - бележка на преводача) я възприеха веднага с подновена жар. Но твърде скоро това им струва безмилостни изстребления във Франция, Пиемонт и Калабрия. В Унгария се появи най-напред в Кройзер, след което около 1546 година премина в Трансилвания, където получи силно развитие в резултат от делото на принц Габриел Бетлен.

(10) Rachis leges., cap. VI, Canciani : op. cit. ЗАНА има за корен ЗАН, което означава "тъмен, мрачен" и "кавга, бой" както на немски, така и на тибетски език (немски занк = кавга, занкош = кавгаджийски; тибетски зан-зан = затъмнявам). Монголски или арийски произход? Имайки в предвид немското окончание с глухото "к" даваме предимство за монголския произход, също и поради изразителното действие на глагола.

(11) Хан е систола от ка-хан (главатар на главатарите), съществително което приема превъзходна степен с удвояване на корена. Велики е славянска дума, която вероятно е свързана с турската дума вали, означаваща върховна големина. С Кав-хан се означава главата на военната къща, докато с тар-хан - гражданската, цивилната къща.

(12) Боляр (от булие) - по-голям, багаин (от турски баг = господар).

(13) Labbeus F.: op. cit.

(14) Labbeus F.: op. cit.

(15) Неопределената дума хан, според юридическата степен, се среща в средновековните карти като специфичен благороднически епитет като хан-синьорио = хан-господар, хан - барон и така нататъка.

(16) D'Amico V.: op. cit., pag. 58.

(17) Rotharis leges - Canciani : op. cit.

(18) Тази дума няма никаква, дори и далечна връзка с германските латински езици, нито със славянските такива. Срещаме англосаксонската бур (къща, стая), английската боуер (навес, колиба) и Лекс Аламанорум дял ХСVII, глава I - бурика (егрек за стада); но било за темата или за значението, трябва да се отдели бролио. Френското бюро би могло да произлиза от биролио.

(19) Всички думи от маджарския език, които нямат окончателна етимология, в този труд са посочени като панонски думи.

(20) Биро на простонароден милански език означава също пелерина с качулка, може би защото се носи от полицейските агенти.

(21) Iamaliò: "La Regina del Sannio - Ginestra degli Schiavoni", Ed. T. Federico, Napoli. - Amorosa F. A. da Limosano : "Manoscritto", Atti notarili, libro XXIII (1734).

(22) Romano G.: "Il Palazzo di re Teodorico in Pavia".

(23) Diacono P.: op. cit., L. III, c. S.

(24) Презимена и топоними от Беневенто и от Санио потвърждават това.

(25) Тройа, в знаменития си труд "Лангобардски дипломатически кодекс" поддържа, в противовес на други автори, че слезлите в Италия алогени заедно с Албоин и по-специално сарматите и българите, нямаха предимството да имат свои собствени закони, особено след като "кадархеде"-то на лангобардите станаха общ кодекс за всички след Едикта на Ротари. Други цитират актове за продажби, направени на база на норми секундум национем суам = съгласно неговата нация (бележка на преводача) - от цитирания Едикт, глава 377. Една присъда, издадена в Бари през 1127 година (Carabellese F.: "L'Apulia ed il suo Comune", Monopoli, 1905, p.406) заявява в лангобардския закон разпореждания за българите и разпореждания за славяните, като последните не се допускат до законите за свободните граждани.

(26) Curatolo E.: "Scritti e figure del Risorgimento Ital.", Bocca, Torino, pag. 270. Enciclopedia Treccani, Rumenia, Bucarest.

(27) Feher G. : op. cit.

(28) Abbiamo infatti tur. ko-yun (pecora) e yun (lana).

(29) Чарда е дума, съставена от чи и арда. На всички урало-алтайски езици от Тихия океан до Дунав тя означава земя. В японския е включена в думата тсу-чи, в турския - в чифлик. Арда (турски) означава границата на земята, тоест имота. Чарда означава същото. (невярно чарда – от чертог, чардак)

(30) Други топоними потвърждават селската и индустриална дейност на българите. По-горе вече казахме за расовите омоними и за махалите С. Андреа, разните Филети Канталупи и съставните от "кара". Можем да отбележим различните съставни на турското "су" и панонското "виз" (вода) като Сузано, Сузегана, Сузара и така нататък; "Визил" - Визола, Веца, Вецола, Вецолано, Аведзано и така нататък; и освен това Балангеро - рибарско пристанище, произлизащо от турското "балик" = риба, Робеко - от турското "робек" = малък стапел, малко пристанище, различните **Моме** - общности на бедни работници (от панонското "му" = работа, Ж.В.:от осетински **ми** – дело, занятие). Имена със **Гацо** и **Кацо** (Гацада, Гацано, Гацаника, Гацола, Кацаго, Кацазо) сочат селски райони в блатисти местности в които се отглеждат гъски (от турското "каз").

(31) La Patria, Udine, Utet, Torino.

(32) De Cillis E.: "I grani d'Italia", Roma, Camera dei Deputati, 1927. - Pezza: op. cit.

(33) Мансо и Булгаро откриваме свързани в много документи от Аркивио Капитоларе на Верчели.

(34) Между думите от простонародния средновековен латински срещаме "хомагиум" и "хоминиум".

(35) Sella P.: "Statuti feudali del Cicolano", In Convegno Storico Abruzzese-Molisano, 1931, Vol.I.

(36) "Feste nuziali bulgare", Mattino, 29 maggio 1937.

(37) Il Molise: "Vie d'Italia", 1938, n. 9, Milano.

(38) Canitz F. R. : "Bulgaria", A. I., n. 1-2. p. 41.

(39) От Фехер знаем, че жените от епохата на Аспарух са покривали главата си с нещо като боне, което е овивало и врата им двойно или тройно. Същия маниер се среща и днес в Молизе, където бонето е образувано от завързан шал и се нарича с лангобардската дума Тукатин. Vedere "Terra di Molise" di T. d'A. con belle tricromie. Vie d'Italia e del Mondo, 1936, n. 2.

(40) Селяните се обуват с цървули, изработени от правоъгълник от телешки гъон, който се завързва отзад на крака с различни ширити, които се навиват нагоре по крака, и се наричат "**чоча**" а също и "**дзампито**" в Молизе. Сигурно е че този термин не идва от гръцки, латински или немски. Срещаме го в унгаро-турски думи, означаващи обувки, като *ча-пула*, *чизма*, *чо-рап*, *чул-ки*. Следователно сме прави да го приемаме за прабългарски термин.

- (41) Missana G. V.: "Bulgaria", A. I., n. 1-2, pag. 33-34.
- (42) Perosa M.: op. cit., pag. 426-436.
- (43) Този светец за нас не е друго освен славо-татарското божество Бобо, но християнизирано; а любопитните обичаи, описани по-горе, са останки от обичаите на саманистите.
- (44) Mikkola D. C. - Feher : op. cit.
- (45) Японското "Ne-zumi".
- (46) Турското "tavsan".
- (47) Панонското "vereb" (врабче).
- (48) Турското "yilan".
- (49) По-точно не военен кон (?).
- (50) Турското "kosc".
- (51) Турското "tavuk".
- (52) Панонското "eb" (et).
- (53) Турското "domuz", панонското "diszno".
- (54) Номерациите, въпреки да са от същата лингвистична група, са с голямо разнообразие в първата десетка. Странно, но елементи от различни групи понякога се разменят, друг път се приближават. Най-голяма съгласуваност има между прабългарската и турската номерация, което ни говори за общ расов произход.
- (55) По правило арианите имаха дървени къщи, алтайците - палатки (шатри), семитите - каменна къща. Само градовете на последните носят имена като Кар и Карта, които са специфични за каменните структури. В Персия големите строители са били Асирите семити, от които българите са възприели каменното строителство. Това намира своето неопровержимо доказателство в библейския текст за Гenezата, глава единадесета, стих 27: Dilatel Deus Japhet et habitet in tabernacilis Sem.
- (56) Feher : op. cit.
- (57) Damiani E.: "Il volto della letteratura bulgara", In r. Bulgaria, A. II, n. I.
- (58) Презимето Батори би трябвало да е българско, турско е Тъорьок.
- (59) Не открихме правдоподобно съответствие на тази дума в арио-семитската лексика. Тя има някаква връзка с панонската дума чепел-ни, означаваща вършея, разбърквам.
- (60) Така се казва на дебелите и закръглени деца, както биха се нарекли "прасенца". Прасето на китайски и монголски се нарича "чиу" със специална фонетична модулация. Този корен, с различни окончания, в много италиански диалекти се среща в думи, които означават "прасе", както Дантевото "**чиако**" и флорентинското "чиана". В много местности в Молизе прасето се нарича от народа "**чик чок**", а също и "**чиук**". Като заменим славо-татарския суфикс "к" с итало-латинския "ото" се получава "**чиуото**" и "**чиото**".
- (61) За тази дума (**нкрика, крик**) не намерихме друга връзка освен панонската "угрик" = скача. (Твърде прилича на бълг. диал. израз „на крѣк“, „на крѣкач“ – на грѣб, на тил, да вдигна на грѣб, но в БЕР сеобяснява със славянски произход!?)
- (62) На този панонски глагол съответствува съвременния немски вартен със същото произношение. Той отсъства при другите немски диалекти, особено в саксонски, който заедно с лангобардския, остави следи в нашите села. Ето защо се счита че той е панонска инфилтрация в Южна Германия, а в нашите земи - панонско наследство.

Глава IV Преценки за расата.

Колкото и убедителни да са историята и лингвистиката, те по никакъв начин не могат да се сравнят със значението и очевидността на антропологията. Днес, когато расовият проблем е изведен на първо място, ние, в областта на историята сме задължени да придадем максимално значение на този елемент за да уточним най-добре човешките напластявания в нашата Италия, за да преценим физическия, икономически, културен и етичен принос на различните етноси формирали италианския народ. Променят се култове, езици, закони; но соматичния (телесния) профил, характера и езика остават. Те се модифицират, смекчават се вследствие на контактите и смещенията, те се преформират под въздействиена християнската цивилизация, но не изчезват. Периодически повтарящите се атавизми(1) понякога са по-живи и по-сурови отколкото би се очаквало. Днес нито една раса, нито един език не е чист. Германският народ, който толкова много прокламира расовата чистота, е опетнен от галски, еврейски, латински, сарматски и тюркски инфилтрации. Имената на неговите морета (see и sea), наименованието на неговите крале (кинг и кьониг)(2) са с чист алтайски произход. (Ж.В.: невярно, става дума за исконно германски понятия!) Но всяка раса и всеки език трябва да се отнася към трите изходящи корена, описани от най-големите учени - яфетически, семитски, хамитски, според това кои характерни белези са преобладаващи.

За да се определи расовата принадлежност, днес науката използва етнически (езици, навици, бит) и антропологични данни. На първо място това са размерите и формите на черепа, на носа и на челюстите. Много по-малко значение се отдава на цвета на очите, на кожата и косите; но тяхната структура, въпреки да е вторичен белег, е твърде трайен и се предава по наследственост. Долигоцефалията (удължен череп) и брахицефалията (скъсен череп), заедно с ръста, заемат първостепенно място в антропологическата география. Въпреки това, взети поотделно, те имат малко значение.

Огромното мнозинство от изчезналото и съвременното човечество е с преобладаваща долиоцефалия (3). Такива типове срещаме в двете Америки, Океания, на северна и южна Африка и Европа. В Япония и в Китай преобладава мезоцефалията (сплескан череп – типичен монголоиден белег).

Истински брахицефали са само келтите (Франция, Германия Южна, Северна Италия), славяните и чистите монголи (Ж.В.: те са мезоцефали!). Но, ако краниометрията (измерването на черепа - бележка на преводача) ги приравнява, то краниопротоскопията ги класифицира като различни. Келтите притежават кълбовиден череп, дъгообразно чело, наклонени навън очни кухини, развити кости на челюстта, голям орлов нос; славяните са с кубообразен череп или сферичен хематоцефал, хоризонтални скули, прав нос; монголите - плосък череп (платицефал), наклонени навътре очи, широк и сплескан нос, изпъкнали скули, плоско и широко лице. Славяните и келтите са ортогнати, докато монголите са прогнати. Всичките са със силни и прави коси (4). Наша цел е да издирим дали антропологичните бележки за жителите на посочените от нас райони в италианските провинции съответствуват на доказаните и прекиге потомци на прабългарите. Изследванията са направени предимно в земите, от които тези народи тръгнаха по посока към Дунав и Италия, с други думи по течението на Волга. И най-разпръснатите днес раси са имали в древността изходна територия на обитаване (перси, германи, евреи, урало-алтайци и урало-фини). Преобладавала е най-древната: яфетическа раса, което се потвърждава от първото име на реката Волга, предадено ни от историята: Рха(5). Последват непрекъснатите и неудържими алтайски

и семитски вълни, в резултат на което Рха премина в Ател и Етил(6). Около четвърти век след Христа вече намираме окончателно променено името в Болга и Волга(7).

По това време шаматските (тангриските) племена в Туркестан с името Кутри-Гури(8) плячкосват отначало земите между Урал и Волга. След това, прехвърлили веднъж реката, се установяват трайно на десния ѝ бряг до северните склонове на Кавказ, като подчиняват разноезичните народи, населявали до тогава тези земи. От това място те влизат в историята с общото име **българи**, тоест обитатели на поречието на р.Болга. (Ж.В. старо и наивно схващане!)

Владетелят Курт Кубрат (умрял в 642 г.), разширява владенията си от Волга до Дунав. Докато панонските българи се смесват с авари, маджари, даки, власи, понтийските с хазарите, българите от Волга остават автономни до XV век със столица Болгар, сега Казан. След това се претопяват, смесени с башкири и киргизи (т.е. кипчаки, татари). Но те все още фомрират мнозинството от федералната република на татарите (тогава ТАССР), в която са включени териториите на вотиаки, черемиси и чуваша. (Ж.В.наивно и невярно)

В чувашкия език езиковедите откриват специфични форми, свойствени на старобългарския. Чувашите, както и мизийските българи, в мнозинството си са християни и ползват кирилицата. Следователно те би трябвало да ни представят най-точно прабългарската раса. За съжаление това не се получава (9).

Многобройни са били инфилтрациите и кръстоските със славяни и киргизи (кипчаки), чийто черепен показател днес се проявява с мезоцефалия и брахицефалия. Скулите са изпъкнали, а очите - наклонени; средният ръст е 1,61 см. Етническите данни за чувашите поразително съответстват с тези на древните българи. Запазват езика си; те са работливи земеделци, скромни и гостоприемни; отглеждат ръж, ечемик, пшеница, просо, лен, коноп, различни бобови растения, но преди всичко зеленчуци, отглеждат коне, волове, овце и птици; имат съоръжения за тъкане и щавене и за обуване, както и многобройни старинни съоръжения за смилане на житни култури; проявяват се като добри майстори при изкопаване на канали за напояване. В битките са лоялни, смели и горди.

Преминаваме към панонските българи, от които се отделят всички онези които от 500-та до 700-та година се заселват в Италия. За съжаление тяхното историческо проучване бе започнато едва от Фехер, докато все още нищо не е направено за отделянето им по расов признак. От десетилетия антрополозите са се заели с изследване соматичните характеристики на населението на Унгария, но никой дори не е и помислял за българския тип. Виенчанинът Велиш, който напоследък се занимава с този въпрос, твърди че азиатските елементи преобладават в селата, докато европейските такива - в градовете. Всред първите той нарежда сибирските, арменските, тюркските, лапонските, докато сред вторите, странно защо, българите(10). Освен ако, сред монголоидните елементи са били включени хуни, авари, германи, язиги. Никакво изяснение за нашите специфични изследвания не получаваме от многобройните унгарски расови проучвания.

Повече и по-добри резултати ни предлагат изследванията, направени в завоюваната и колонизирана от хан Аспарух територия, т.е. държавата България на Балканите. Тук учените са изходили от един добре определен исторически тип - прабългарина. Започнатите от Ватев изследвания са продължени от М.Попов, директор на Биологическия институт в София. При изследването на 5024 войника, Ватев открива 11,53% долигоцефали, 40,20% мезоцефали, 38,06% брахицефали, 9,99% хипербрахицефали. Гомев, при изследване на 2043 граждани, откри брахицефалия в 25,3%, долигоцефалия у 9,5%, мезоцефалия у 35,8%, хипербрахицефалия у 19,4% (11). Долигоцефалията, както и мезоцефалията преобладават на юг, докато брахицефалията

и хипербрахицефалията преобладават на север. На юг преобладава русият цвят и тесни лица, докато на север - тъмните коси и широките и плоски лица. В известен брой хора, въпреки и доста ограничен, се среща монголоидни петна в областта на sacrum'a

1. Ielsi. Майка и син, турански тип. 2. Съпруг рус dolicocefal 70% лангобардски произход. Bonito(Avelino). Съпруга брюнетка dolicocefal 76% с тип и презиме (Volcari) от старобългарски произход. 3. Riccia(Campobasso). Монголоиден тип на цяла фамилия.

(кръстеца) - чист монголоиден белег. Що се отнася до носа, в 80% той е прав, изпъкнал при 8% и вдлъбнат - при 10%. След като уточнихме тези данни отбелязваме веднага, че в Южна България е на лице русият тракийски тип, следа от елинистичното (по-точно тракийско) заселване, с долигоцефалията, която е със северен произход(12); че на север и на изток преобладават мургавите, мезоцефали, с тясно лице като тюркмените, и мургавите с широко и плоско лице и с много силно

изразена брахицефалия, характерно за чистите монголоидни раси. Типовете със смесен цвят, овално лице, умерена брахицефалия и с прав нос, разпространени навсякъде, представляват славяните и тюркско-славянските кръстоски; онези с изпъкнал нос представляват семитските инфилтрации осъществени по пътя от Волга до Дунав и са ярки представители на трудоспособността при обработката на земята, в търговията и в строителните способности на българите.

Методи Попов не е убедителен в своите историко-антропологични заключения. Той твърди че около 3000 години преди Христа Мизия е окупирана от траки, които са високаи, руси, долигоцефали; че едва през V век след Хр. с идват славяните и едва през VII век навлизат алтайците с Аспарух. Ето и фактите:

1). - че по време на троянската война, значи около 1000 години преди Христос, в Тракия живеят съюзни народи на троянците и по всяка вероятност, поне в южните райони, те са от мургавата азиатска раса;

2). - че, след като гърците са завзели земите на Хелеспонта и на Босфора в резултат на тази война, новите жители на Тракия са руси долигоцефали;

3). - че в североизточна Мизия (13) преди новата ера славяни и тюрки живеят в съседство. Тези тюрки, наречени гети, перфектни стрелци с лък, се описват от Херодот още от периода на експедицията на Дарий като най-героичните измежду тракийците, всред които е имало такива от различни раси и религии(14). (странен извод за тюрките гети!)

Аспаруховите българи, които се установяват окончателно в Добруджа и образуват там един сроден субстракт, такъв какъвто го намират османските турци след 1389 г. (Ж.В.: също невярно, точно в Добруджа има големи кумански заселвания)

Турците, след Освободителните войни (1828-29, 1877-78 г.) на Балканите, освободиха тези земи, но част от тях остават като малцинство със своята вяра, език, бит. Тяхната джамия в Шумен (Томбул джамия) е най-голямата на Балканите (15).

В светлината на тези сведения нека се опитаме да установим антропологичните данни на българските групи в Италия. През 1879 година военният лекар м-р доктор Родолфо Ливи със своя ценен труд "Военна антропометрия" определя ръста и черепния показател на 299 355 войника от набори 1859 до 1863 г. Други замервания са извършени на набори 1905-06 през последните 1925-26 г. от професор Джена и доктор Пецали (16). Тези трудове трябваше да бъдат допълнени с лицевия показател и с резултатите от цефало-прозапоскопията. Но въпреки това те ни дават някои разяснения. В Биела и Верчели силната брахицефалия (87) с платицефална форма ни говори определено за монголоидни (български?) типове, докато долигоцефалията в Торино, Бреша, Гардоне и Верона ни напомня за лангобардите.

1. Gambatesa(Campobasso). Монголоиден тип брахицефал. 2. Roccasicura(Campobasso). Плоско монголоидно лице.

За Венето, Емилия и Тоскана, където не е лесно да се различат тюркските етруски (невярно понятие) от тюркските българи, нямаме никакви точни сведения. В Аbruци са отчетени като среден енцефален индекс за Киети от 81,3, за Терамо - 83,6, за Акуила - 78,06 (17). Брахицефалията в Терамо и Киети, крайбрежни провинции, се обяснява с притока на славяни от отсрещния бряг (на Адриатическо море - бележка на преводача); долигоцефалията в Акуила се обяснява с присъствието на лангобардски родове, проникнали през графство Сполето, и алеманите, под водачеството на Федерик II. От статистиката получаваме за Молизе: 80,93 в славянската община Монтемитри, 78,45 в българската община Мафалда, 78,35 в българската община Канталупо (18).

В българската община Иелси наблюденията са извършени лично от нас. Във всички субекти на най-старите фамилии (Вена, Чача, Чанчуло, Сантела, Дзилембо) открихме умерена долигоцефалия (72-79) с много мезоцефали (81-82). Имигриралите фамилии след 1300 г. (Валианте, Мартино, Д'Амико, Майорано, Панцера, Тедески) показаха, почти изключително, брахицефалия (83-90). В Иелси долигоцефалията се придружава от широко лице, изпъкнали скули и коси очи, лек прогнатизъм, тъмни очи и твърди и прави коси, прав или вдлъбнат нос. Следователно в Молизе българската фигура съответствува на тюркменския съвременен тип.

За Беневенто статистиката ни показва за славянските общини в Сан Джорджо 84,75, а за Молинара - 82,11. Главния град със своите 78,24 потвърждава че в неговото население има български и лангобардски елементи. В Авелино, според нас субекти със северен произход и от лангобардско потекло, показаха в Бонито долигоцефалия до 70.

Също така лица, които с презимето си Болкари, в двете провинции, ни насочиха да считаме че са с далечен български произход, се оказаха с постоянна долигоцефалия от 76 и с турански нотки в колорита и в лицевия череп.

За град Селерно и неговата провинция, населени и владяни от етруски, римляни, готи, византийци, лангобарди и нормани, не можеме да обясниме неоспоримата им

брахицефалия. Жителите на Еболи, на Меркато ди Сан Северино и Ночера са долигоцефали. Липсват размери за Амалфи и за окръг „България”.

Що се отнася до областта Кампания, Неапол е брахицефален град до 86, вероятно поради насищането му с галски елементи през анжуйския период. Но извън града, в окръга, преобладават долигоцефалите, особено в земите населявани от български групи, като в Мерано (75,65). Преминавайки в облат Пуля намираме че окръг Фоджа е със средно 81,1, докато в Бари са 80,2. За общините, отбелязани като български Лучера е със 76,6, Андриа - 77,84 и 87,36 (за българи и славяни?); населеният с албанци Киеути е със 77,89. В Лече и провинцията му долигоцефалията триумфира със средно 76,3. За това със сигурност допринасят гръцките групи, както това ни показва Калимера (75,62), а вероятно и древните месапи. Градовете на морето като Отранто с 83,70 и Бриндизи с 81,53 (20) стигат до това средно измерение вероятно поради значителни славянски инфилтрации. В област Калабрия албанското поселище Сан Деметрио Короне е със 75,73, българското Сан Андреа Йонио - 75,77, лангобардското Маида - 79,68. В Сицилия ненадмината доминира долигоцефалията; липсват специфични данни.

Както се вижда, липсва голяма част от данните, за да може да се направи една цялостна преценка. Но от малкото точни констатации следва, че наследниците на италианските прабългари са суб-долигоцефали, по същия начин като много мизийски прабългари, както и тюркмените. При все това соматичните белези ги сближават.

Колкото и да е смекчено във вдлъбнатите и ъгловати части, колкото и да се стреми към ритмичността на арийските линии, монголоидния профил е твърде ясен за да може да се отрича. Монголоидни очи, наклонени и приближени, сплескан нос, изпъкнали скули, лицев прогнатизъм са много разпространени именно в земите, в които историята

1. Ielsi(Campobasso). Подчертано монголоидни черти на жената вдясно. 2. Турански тип от района на Secondigliano(Napoli). 3. Ielsi. Турански тип

и традициите са проникнати от български селища и хора, чието презиме е с корен и окончание от тюркски произход. В последните години науката се занимава много с това наше "монголоидно лице". Още повече, че се появи стремеж да не се признава едно атавистично връщане към азиатските раси, тъй като се откри в монголоидните деца един "интелектуален дефицит", какъвто не се

среща в жителите на далечния изток (21). Но по този начин се създаде още по-голямо объркване. Че по време на бременността някои елементи могат да се намесят за промяна в патологична посока в развитието на ембриона, е неоспорим факт; че ембрионалните хромозоми, в резултат на ендокринна хиперфункция имат поле за развитие само ако са предствители на по-малко развити видове, също е вярно; че, в заключение, съществуват патологични монголизъм и албинизъм, ние също можем да го потвърдим в резултат на лични познания. Но, за съжаление, както имаме физиологичния албинизъм в италианци с германска кръв в горещи местности като

Апулия, Сицилия, Либия, така също познаваме монголоиди, които изпъкват на челни места в управлението и на преподавателските катедри, както и в упражняването на различни професии и артистични прояви; както и факта че много проявяват предприемчивост и дейност, които са непознати за мнозинството от хората. Историята вече издигна много от тях до върховете на славата.

Тук представяме няколко фотографии, които показват различни степени на монголизъм, направени на различни хора от Южна Италия, и по-специално в Йелси и Ричиа.

* * *

Освен това определихме и различните лингвистични остатъци от езика на древните българи. Сега ще завършим с няколко думи за фонетиката. Тя по-скоро е антропологичен, отколкото етнически елемент. При най-чистите алтайци липсват звучните съгласни *б, д, г*, притежание на семитите и ариите.

Но в тюркските и прабългарските езици те почти преобладават над глухите, както и "р" звучи съвсем ясно(22).

„Когато народът-завоевател с по-висока култура донася нови познания, неговото участие в оформянето на лексиката ще бъде по-голямо; но народа, който с новите концепции възприема и нови думи, от своя страна запазва старото местно произношение и го отразява в полученото обогатяване; и се получава така, че същия този народ-завоевател в края на краищата се адаптира към това ново произношение” (23).

От критерия на тези принципи се счита, че индо-иранците и семитите, подчинени и погълнати, претопени от българите, са били многобройни; че са възприели от победителя религията, законите, митовете, и голяма част от битовите навици. При това с така породения фонетичен механизъм, те предават на поколенията официалния език, с което, бидейки най-образованите, го увековечават в писмените извори. В Мизия славяните, както вече видяхме, налагат на господстващите и религия, и език, и култура.

Фонетиката ни разкрива как в италианските земи, преди идването на българите, древното алтайско население на етруските, не познава глухите съгласни. В Санио, населявано преди от *оски (осканци)*, в Амалфи - от *тирени*(24), в Апулия - от *месани*, думата "булгаро" се превръща в Пулкаро, Полкарино, Полкарул.

(1) Хората с германски произход живеещи сред нас и определени като такива с абсолютна сигурност по презимената им като Германо, Тедеско, Тевтонико, макар и след кръстоски с разнородни раси, представляват оригиналния тип с почти непроменено държане, фонетика и характер.

(2) Напразно немските филолози (С. Фридман: "Готският език", Хоепли, 1896) се опитват да отнесат тези наименования към старогерманските "кхуни" или "куни", към м. немски "кунне", към готското "куни" (родословие, потекло). Историята на Херодот за скитите и средновековната такава от 4-ти до 8-ми век след Христа говорят ясно за факта че германските земи са били под господството на тюрки.

(3) Днес е доказано, че формата на черепа се наследява, според трудовете на Фретс и на Годин, в рамките на 70% от майката. От биометрическите експерименти, направени от доктор Дзонкело под ръководството на професор Касталди в Каляри, се установява, че максималната връзка се проявява между майка и дъщеря, средна - между баща и син, и най-слаба - между баща и дъщеря. От извършените от нас експерименти установихме, че това варира според родовете групи, следователно най-голямо влияние оказва бащата, докато майката е с голям принос за оцветяването на косите и очите.

(4) Sergi G.: "Specie e varietà umane". Bocca, Torino, 1900. - Morseli: "Antropologia Generale". Torino, 1887. - De Rialle G.: "I popoli dell'Africa e dell'America". Detken, Napoli, 1881. - Herve: "Precis d'Antropologie". Paris, 1887. - Ecker: "Crania Germaniae merid. occid.". Freiburg, 1865.

(5) Тази дума, означаваща големина, господство, е непрекъснато наследство на яфетическите народи в Индия, Египет, Рим. Индийските думи раджан рха (цар), ражати (господства, блести), египетските рха (слънце, цар), рас (вожд), латинската рекс (цар), гръцката гомп (сила), келтската рикс (принц), ирландската ри, германските райхс, рихи, райх (мощен, благороден) са всички равностойни.

(6) Това име е същото като на прославения вожд на хуните. То е съставено от ата и ел. Ата, както и аита, еите, ути, аети означава баща при всички тюркски народи, докато ел (висок, снажен) е с чист семитски произход.

(7) От бол (господар) и га (река). Семитското бол е вариация на бел, бал, баг, бан, бар. Га е фонетично съкращение от индийското ганга (река), откъдето идва и японското кава, франкското гаве.

(8) Гури е систола от Гундури (плячкосници). Преди Кубрат техните орди бяха наричани Хуно-Гундур-Булгар, име което ни обяснява претопяването на българите с остатъците от хуните и гурите. (невярно!)

(9) Popp. N.: "Turkisch Tschuwaschische vergleichende Studien Islamica". 1925 - Palmieri A.: "La geografia politica della Russia Sovietica". Roma, 1926. - Asmarin N.I.: "Bolgary i Chuvashi". Kazan, 1902. (10) str 33

(11) "Difesa della razza". A, II, n. 16.

(12) От silloi на философа и поета Ксенофан от Колофон в откъси 15 и 16 срещаме очертан подобен тип на тракиец. Но той трябва да бъде отнесен само към жителите на Западна Тракия, където още по времето на Омир преобладават еленистките родове със синьозеленикави очи и руси коси.

(13) Овидий в своята III и IX елегии от произведението си Тристия, ясно твърди, че мястото на неговото заточение Томи (днешна Констанца) се намира на границата със савроматите (славяни?) и гетите (скити?), (гетите са даки, а не скити, а сармати и славяни нямат нищо общо!).

(14) Erodoto: "Istorie". L, IV.

(15) Тъй като Добруджа в продължение на дълги години беше в ръцете на Румъния, ще трябва да вземем предвид антропологическите изследвания направени в тази страна; но те, въпреки че допускат ориенталски и монголоидни типове, се стремят да забулят специфичната национална и расова физиономия на българите. Един неоспоримо румънско монголски тип беше бившият външен министър Титулеску. (Ж.В.: да не се забравя и за големия кумански, кипчакски принос в създаването на съвременния румънски народ!)

(16) Livi R.: "Antropometria Militare", Giornale Medico R. Eserc., 1905. - Raseri E.: "Materiali per la etnologia italiana", Roma, 1879. - Pulle F.: "Genti e favelle", V. II, P. II, с.32.

(17) Pulle I.: loco cit., Appendice.

(18) Pulle I.: loco cit., Appendice.

(19) Тюркмените са единствените обитатели на голямата туранска равнина които са с доликоцефалия (77-79), висок ръст (средно 1,67), тънък нос, високо и широко чело; техните племена се отличават със същите земеделски и манифактурни дейности като чувашите и българите.

(20) Pulle F.: loco cit.

(21) Presse Medicale, 16 settembre 1936 - Nuova Riv. di Clin. ed Ass. Psichiatrica, 1936 - Bruxelles medic., 5-VII-1936.

(22) Монголските раси нямат тази съгласна, когато я срещат в приети от други народи те не я произнасят, както това правят китайците. Не могат да я произнесат дори и британците; и това е най-доброто потвърждение че оригиналното етническо население на техните земи е, както вече казахме в други наши публикации и както допълнително ще изясним, урало-алтайско, което става още по-ясно от голямата бедност на флексията в думите и едносричното богатство.

(23) Pulle L.: "Italia : gente e favelle", V. II, P. I, Cap. XIV.

(24) "Етруските (тиренци) завзеха страната на оските до Марчина, разположена недалеч от Салерно." - Pais E.: "Storia dell'Italia Antica", Torino Utet, 1933-XI, Vol. I, p. 178.

Глава V Заклучение.

„Колкото по-назад се връщаме в историята и праисторията, винаги срещаме човечеството разделено на различни раси" (1). „Всяка раса, в рамките на човечеството, има особени проявления, които се определят от нейните биологични и местни качества, които се изразяват в характерни форми на създадената от нея цивилизация”. „Единствено развивайки присъщите си качества и избягвайки всякаква абсурдна уравниловка, може да се достигне до плодородно сътрудничество между отделните расови групи на човешкия род" (2). „Както съществува морфологична индивидуалност на човешките раси, така съществува и една културна психология”. „Народите разсъждават, творят, действат над един общ план, в който расовите и местните условия оставят отпечатък на отличителните между тях елементи”(3). След като видяхме тези афоризми от расовата доктрина, нека продължим потвърждавайки, че не само всяка нация, но всеки населен район е съставен от различни раси, всяка от които има своето специфично проявление (4). Ако всички бяха с чиста яфетическа кръв, щяхме да имаме държавници, администратори, военачалници; ако населението е съставено само от семити - щяхме да имаме търговци, финансисти, строители. Къде тогава и как те биха намерили материя за собствената си дейност? Кой щеше да състави масата от бойци и земеделци? Когато праисторическите селски родове в Италия бяха унищожени при залеза на Западната Римска империя, панонските племена, сред които преобладават българите, окончателно заемат тяхното място.

Документите потвърждават, че те са се установили на местата, които са били населявани от етруските, япигите, месапите.

Когато религиозните преследвания ги изтласкват от Таволиере ди Фоджа (5), тази местност отново стана нездравословна и неплодородна. Кой знае колко пъти те са проектирали да уловят водата от изворите в Иприния за да напоят голямата равнина на Пулия и жадните ѝ жители. От една обща рекапитулация можем да преброим над 700 населени места в Италия, малки и големи, с български произход, при среден брой на жителите с около 2000 души за всяко селище. Така получаваме около 1 400 000. Но като вземем в предвид разпръснатите по други селища, се приближаваме до числото 3 000 000. Зоната на Абиатеграцо и провинциите Кампобасо, Беневенто и Акуила са обитавани от над една десета от това число. Що се отнася до Молизе, коренните му жители са се запазили, без изключение, като селски стопани(6). Индуриалци, търговци и занаятчии са имигрирали тук от Кампания. Поместваме думите на Пеца, единственият автор, който прецени разглежданите имиграции от етнологическа гледна точка: „Доминиращите малцинства възприемат цивилизацията на местното мнозинство, което е политически поробено и е апатично, подтиснато от товара на имперското

минало". Необичайна победа на победените! Също и българите, както и другите нашественици, преминават по същия път на съдбата: започват да се християнизират и романизират и да потъва водовъртежа на италианската асимилация.

Приносът на българите не е само симплицизмът (простотата на нравите - бележка на преводача) и чистотата на тяхната варварска невинност. В асимилаторския водовъртеж те се отплащат с многообразното ново въздигнато достойнство, с отдаването на нова девствена и дива кръв, на физическия динамизъм и бойния дух, които те преливат в благородните но изтощени артерии и вени на западащия унил италиец от ранното средновековие, като по този начин съживиха старата добродетел на римската универсалност (7). Но "многообразието на типовете, тяхната упоритост и възраждането им не се считат вредни и препятстващи за нашите национални цели ... Италианската нация е много жива... ; с различен строеж понякога я намираме оцветена в един цвят, друг път в друг (рус или тъмен - бележка на преводача) и е толкова побогата и бляскава, колкото по-многобройни и променливи са влакната, от които е изтъкана..." Индивиди от различни родове, да не кажем раси, в някои моменти са поединни в своя манталитет отколкото хора от една и съща раса, които са живяли в различна културна среда (8). (Много вярно!)

Установяването на българите сред нас дава своя принос за днешния облик на нашето земеделие. А земеделието е основната причина за запазване и величието на даден народ. Земеделието прави човека религиозен, морален, възпроизводителен; а в дните на война от земеделските среди излизат най-дисциплинираните и героични воители.

В последата голяма война (I-та Св.в-на) потомците на Алцек от Молизе и Абрици дадоха най-голям принос на бойното поле (9). Когато земеделието се свърже с културата, умовете непоковарени от недостатъци, се проявяват изключително във всички области на познанието (10). Италия, Унгария и България ще запазят за векове общото и свързващото ги в своето съществуване благодарение на общия си род и сравнително подобната среда.

Професор Рорбахер от Виена говори за човешкия мозък, че с вегетативни алфа излъчвания и психосензитивни бета излъчвания, се създават телепатичните връзки между фамилни и расови общности (11). (невярно от гледище на съвр.неврофизиология)

Сигурно е че на анатомио-физиологична основа италианци, унгарци и българи в миналото си са преживявали подобни сътресения на възстания и политико-социални революции; и че са навлезли в борбата под едно и също знаме (Ж.В. - бяло, зелено, червено в различни комбинации, разбира се сравнението е емоционално и ненаучно). Преди няколко десетилетия външни си ги поставиха в противникови лагери. (Ж.В.: не е така, България воюваше за своето национално обединение, а Италия искаше да окупира неиталиански земи – Тирол, Истрия, Далмация!)

Но още оттогава техните сърца биеха в унисон и в тяхното мислене се поражда вече съвместна програма за културен обмен. И за тях вече бие часът на победата. (Ж.В.: За съжаление тази победа беше проиграна, а българи и италианци едва не се хванаха гуша за гуша, заради необоснованите италиански претексти към чисто българската Западна Македония!)

(1) G.L.: "Antichita delle differenze di razza". In Difesa della razza. A. I, n. 3. p. 20.

(2) Businco L.: riv. cit., A. II, n. 13.

(3) Businco L.: riv. cit., A. II, n. 10. В брой 15, а.3 от цитираното списание немския учен Лудвиг Клаус в статията "Не може ли да се говори разумно за расата?" успешно се

противопоставя на много модните изключения, и заключава: "Немският народ е съставен от много раси, сред които най-голяма тежест има северната. По същият начин италианският народ е съставен от много раси, сред които с най-голяма тежест е средиземноморската".

(4) D'Amico V.: op. cit. pag. 84. - Idem : "Gli Aruspici in rapporto alla questione etrusca". Ed. Petrucciani. Campobasso, 1937, pag. 18.

(5) D'Amico V.: op. cit. pag. 48.

(6) Изследванията направихме в книгата на големия архив на Неапол и в енорийските архиви.

(7) Pezza F.: op. cit., pag. 37-38.

(8) Pulle F.: "Italia: genti e favelle". V. II, part. II, p. 562-564.

(9) Pulle F.: op. cit., vol. II, parte II, p. 565-570, Atlante Tav. 57%.

(10) Per i Bulgari d'Italia verra cio dimostrato in altroscritto.

(11) Le Forze Sanitarie. A. VI, n. 7, pag.546.

Владетели на Лангобардското кралство (568—814)

- 568 — 572: Албоин (ум. 572)
- 572 — 574: Клеф (ум. 574)
- 574 — 584: управление на херцозите
- 584 — 591: Аугари (ум. 591)
- 591 — 616: Агилулф (ум. 616)
- 616 — 626: Аделоалд (ум. 626)
- 626 — 636: Ариоалд (ум. 636)
- 636 — 652: Ротари (ум. 652)
- 652 — 659: Родоалд (ум. 659)
- 659 — 662: Апиперт I (ум. 662)
- 662 — 662: Гондиперт (ум. 662)
- 662 — 672: Гримоалд (ум. 672) (при него се преселва Алцек с хората си)
- 672 — 672: Гарибалд (ум. 672)
- 672 — 691: Бертари (ум. 691)
- 686 — 700: Куниперт (ум. 700)
- 700 — 701: Лиутперт (ум. 701)
- 701 — 701: Рагимперт (ум. 701)
- 701 — 712: Ариперт II (ум. 712)
- 712 — 712: Ансбранд (ум. 712)
- 712 — 744: Лиутбранд (ум. 744)
- 744 — 736: Гилдебранд (ум. 744)
- 744 — 749: Ратхис (ум. 749)
- 749 — 756: Айстулф (ум. 756)
- 756 — 774: Дезидерий (ум. ок. 786)

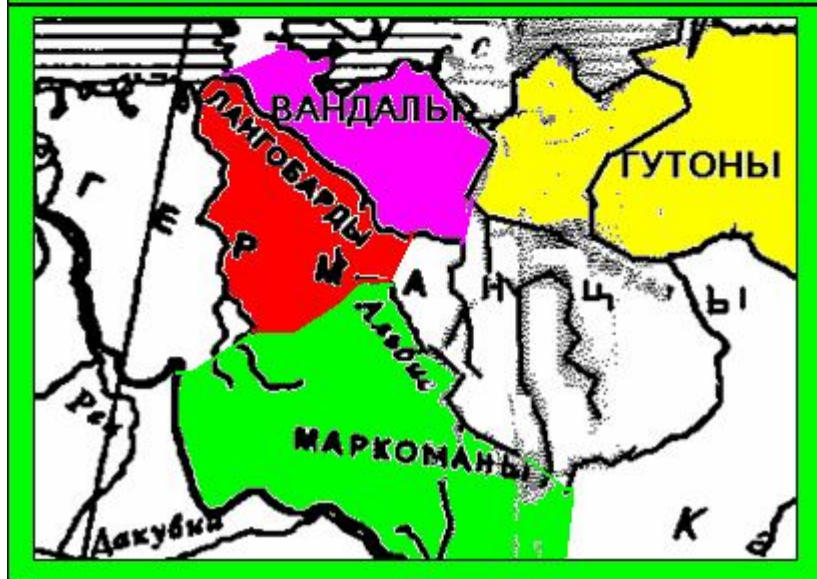
В 774 г. Лангобардското кралство е завоювано от краля на франките Карл Велики, който се короновал Павията как крал на лангобардите.

Кратка история на Лангобардското кралство

Тацит, който дава едни от най-старите сведения за германските племена споменава *вандалите* в съседство не с готите, а с племето *лугии*. Често това племе се отъждествява с *вандалите*, други учени приписват на *лугите* келтски произход (ср.с келтския бог Луг). В.Жирмунски смята, че под *лугии* трябва да се разбира племенен

Карта на Сев.Германия по Птолемей, дадени са лангобардите и винилите като обитавачи поречието на Елба. По: <http://mdz.bib-bvb.de/digbib/inkunabeln/inkill/@ebt-raster;cs=default;ts=default;pt=96433;lang=bg?filename>

съюз на *келти* и *германци*, където са влизали, *вандалите* и *винилите*. В III в. *лугиите* достигат до долното течение на Дунав. Стават известни като *ругии*. Съседни на *вандалите*, обитавачи Южен Ютланд (съвр.Шлезвиг-Холщайн), са още *гепидите* и *бургундите*. *Гепидите* са родственици на *готите* и след 250 г. се преселват на юг като се заселват в

Карпатодунавския регион по горното течение на Тиса в Трансилвания. Плиний и Птолемей, описват местоположението на *бургундите* между Одер и Елба. *Лангобардите* носещи тогава името *винили*, обитават Долна Елба, са съседни на *саксите* и воюват с *вандалите*. Те се предвижват на югоизток по направление Елба – Зале. Явно техни са откритите богати погребения близо до Марвелд. В I в.пр.н.е. те все още обитават по левия бряг на Долна Елба. В 9 г.пр.н.е. *лангобардите* встъпват

във военния съюз с *маркомантите*, воюват с племето *херуски*, но в 7 г. преминават на тяхна страна. Участват в Маркоманската война от 166-180 г. Тя обхваща всички

дунавски провинции на Империята – от Реция до Мизия. В 167 г. 6 хил. *лангобарди* и *убии* нахлуват в Долна Паннония, завладяват градовете Виндобона, Карнунт, Бригецион (Сцен), Аквинк. Римската армия в Панония, около 20 000 души е унищожена в 170-171 г.

През I в. от н.е. лангобардите обитават левия бряг на долна Елба. Самият етноним означава „дългобради“ във връзка тяхната етногенезисна легенда, разказана от Павел Дякон в „История на Лангобардите“: В книга-1 той проследява най-древната история на този народ: Лангобардите произлизат от германското племе *винили*. Под предводителството на вождовете си *Ибор* и *Агион*, се изселват от „остров Скандза“, т.е. Дания, Северна Германия, Южна Швеция и тръгват на юг. Смята се първоначалното им обитание е областта *Барденгау* при устието на Елба в Балтийско море. Първоначално се установяват в „страната Скоринг“ (вероятно носеща името си от племето *скири*). Тук живият няколко години и се сблъскват с предводителите на вандалите *Амбри* и *Асси*, които, заплашват *винилите* с война, ако не им се подчинят незабавно и не станат техни поданници и данъкоплатци. *Винилите* не могат да понесат такава обида и се стига до война. Майката на винилските князе, Хамбара която се славела със своята мъдрост, се „обърнала“ към богинята Фрея, за помощ. Фрея я посъветвала всички жени от *винилите* също да се качат на конете и заедно с мъжете си да излязат на бойното поле, като разпуснат косите си и ги закрепят пред лицата си, за да приличат на брадати мъже. Така и направили. После по волята на Фрея и съпругът и Водан (върховният бог на германците), *винилите* постигнали победа. Но от тази случка *винилите* вече били наречени „лангобарди“ – *langbaerte*, или дългобради. След победата над вандалите, те се придвижили в „страната Маурингия“-. Там разгромили племето *ассипити*, освободили техните роби, които се влели в редовете на лангобардите, от коета станали още по-многочислени. От Маурингия (Средна Германия?) преминали в *Холанд*, след което се призвижили през областите *Антайб*, *Бантайб* и *Бургундайб*, последната е вероятно Бургундия. По това време остарели и починали предводителите им *Ибор* и *Айо*. Нов владетел станал *Агелмунд*, син на Айо. Той управлявал 33 години. Владетелят осиновил едно изоставено дете. Това било момче, който Агилмунд налекъл *Ламисион*, от немското *Lehm* – кал, или роден в калта, поради неблагородния си произход. Ламисион израства като много смел воин и даже ръководи битката на лангобардите с *народа на амазонките*, като ги победил. Амазонките били препречили пътя им и не ги пускали да преминат през една река. „Лангобардите премили, реката, за която стана дума, и минали на другия бряг, където живели дълго време. Тъй като нищо лошо не им се били случвало, през дългите години на мирен живот, те отвикнали от войнските навици и станали много непредпазливи и немърливи към охраната си. И така веднъж, без да предполагат, през нощта по време на сън, ги изненадали *българите*, нападнали ги неочаквано и избили много от тях, даже Агелмунд загинал, единствената му дъщеря отвели в плен“. След този удар, осиновения Ламисион е издигнат за крал, той организира войската си и нанася отмъщаващ удар върху *българите*, като ги разгромил и взел много трофеи и плячка. След тази победа лангобардите станали още по-силни от преди. След *Ламисион*, идва *Лет*, (който поставя нячяло на нова династия - Летинги) управлявал 40 години, наследен е от сина си *Алдохок*, а той от своя син *Годехок*. По времето на последния, Одоакър (476-499 г.), вече няколко години управлявал Италия, т.е. около 476 г. По времето на *Годехок* лангобардите, се предвижват по реки Елба, и около 489 г. се заселват в Норик («Ругиланд» — земята на ругите, също германско племе). Норик и опустошен в 487 г., по време на войната и разгрома на Кралството на ругите от владетеля на Италия Одоакър. Заемайки тези земи, лангобардите вече влизат в съприкосновение с Източната римска империя – Византия.

Тези събития са отразени в „ORIGO GENTIS LANGOBARDORUM” – „Произход на народа на лангобардите”, от неизвестен автор, който се приписва също на П. Дякон: „В това време дошъл крал *Аудоахари* (Одоакър) от Равена с народа на аланите и нападнал *Ругиланд* (страната на ругите или ругиите, германско племе, обитавало земите на съвр. Австрия, самият Одоакър произлиза от това племе) победил ругиите и умъртвил краля им *Теван* и отвел в Италия множество пленници”. Одоакър в 482 г. покорява Далмация, а в 487-88 г. побеждава ругиите, и присъединява провинция Норик, като дори сече свои монети като независим владетел, с което много подразва византийския император Зенон.

Павел Дякон съобщава за същото събитие: „Одоакър събрал много народности, които били под властта му, а именно *туруцилингите*, *херулите* и част от *ругиите*, всички тях владеел отдавна, заедно с още народи от Италия, нападнал страната на ругиите, разгромил ти и убил краля им *Телетей*. Опустушил страната и отвел немалко пленници в Италия”. Под името *туруцилинги*, се разбира германско племе *тервинги*, *тюринги*, *Тюрингия*. Птолемей ги нарича *туринги*. Самите *тервинги/тюринги*, са едно от главните *готски племена*.

И двата източника съобщават че по времето на *Клафо*, наследника на *Годехок*, лангобардите се заселили в земята на ругиите. За управлението на *Клафо*, някъде в края на V в. не се знае нищо, освен че лангобардите zesлеват Норик, където приемат християнство но в арианската му форма, отречена от ортодоксалната църква. Той е наследен от *Тато*, управлявал до 511 г.

Главното събитие в управлението на крал *Тато* е войнато между лангобардите и херулите. В началото 490 г. лангобардите както и други съседни народи, се намират под властта на херулите. В 494 г. между лангобардите и херулите започва война, в резултат на която херулите са разгромени, а кралят им *Родулф* (*Рудолф*) бяга в Италия за да моли за помощ краля на остготите *Теодорих*. Теодорих го «усиновява» т.е. Родулф става негов васал. След победата над херулите, лангобардите стават независими. Тогава започва и преселение на лангобардите от Норик към равнина, наречена от тях «Фелд» т.е. поле. Следват години на мир до 508 г. когато отново се стига до война с херулите. Причина за новата война е убийството на брата на Родулф, краля на херулите, пристигнал при лангобардите за сключване на съюз. Пратеникът е убит оп заповед на *Руметруда*, дъщерята на крал *Тато*. Херулите разполагали с по-многочислена и опитна в сраженията войска. Разкаjali се за лекомислената постъпка на принцесата, лангобардите неколкократно изпращат пратеници с молба за помирение и изплащане на кръвнина за убития (т.н. вергелд, от *Wër* – човек и *Gëlt* — цена), но херулите отвърщат със започване на военни действия. Решителната битка се състои на полето *Блахфелд*, където херулите претърпяват пълно поражение. Понасят големи загуби, загива и кралят им Родулф. Народът на херулите се разделя на три части и нямат вече държава. Една част от тях се изселва на север към Дания и Швеция, около 510 г., друга се слива с покорителите лангобарди и се асимилира с тях. Около 511 г., скоро следвъпросните събития, крал *Тато* е убит от своя племенико *Вахо*, който узурпира трона. Синът на *Тато*, *Ризнулф*, бяга при варните (германско племе), който подкупени от *Вахо* го убиват. Внукът на *Тато*, *Хилдигис*, дълго време прави опити да си върне трона. Тъй като последният е подкрепян от съседните на лангобардите гепиди, скоро узурпаторът *Вахо* влиза в конфликт с Гепидската или по-точно Гепидо-българската държава. Около 526 г. *Вахо* използва смъртта на *Теодорих Велики*, остготския крал на Италия и завладява земите на свевите по р.Сава (бившите римски провинции Панония Първа и Валерия), които са били съюзници на *Теодорих*.

Вахо поддържа добри отношения с франките, също сключва съюз с Византия. Умира около 540 г. Наследен е от малолетния си син *Валтари* (Валтер) управлявал между 540 и 546 г. той е последен представител на рода Летинги, потомците на Лет, който наследява Ламисион. Валтари управлява под опекунството на аристократа Аудоин, който държайки цялата власт, убива детето-крал и сам се провъзгласява за крал. Според Прокипий Кесарийски (Войната с готите), Валтари умира от болест.

В началото на управлението на *Аудоин* лангобардите са един то най-силните народи по левия бряг на Дунав. Тогава обитават равнината Фелд (между съвр. Виена и Братислава) и земите им са отделени от Византия от Гепидо-българското царство. Гепидите макар и врагова на лангобардите също поддържат съюзни отношения с Византия. Но това не им пречи да използват славяните и да опустошават придунавските провинции на Империята. За да ги неутрализира, *император Юстиниан I* в 546 г. отстъпва гр.Сирмиум (Срем) на лангобардите, предвид факта че към него се стремят гепидите. Така той допълнително изостря конфликта между тях. След този акт, лангобардите започват да овладяват чести от Панония и става непосредствени съседи на Византия. В 548 г. се стига до война с гепидите. Византия предпочита да окаже помощ на лангобардите и им изпраща помощ от 10 000 конника и отряд от 1500 херули. (Херулитите не изселили се на север се заселват при гепидите и във Византия) Виждайки превъзходящите ги сили, гепидите молят за мир. Мирът е сключен, но едно от условията е да бъде предаден претендента за трона *Хилдигис* (внукът на Тато). Гепидите не изпълнява това искане и помагат на Хилдигис да избяга при славяните.

Така в 550 г. се възобновяват военните действия, но до решаващо сражение не се стига и се възобновява мира. Търсейки съюзници, гепидите сключват договор със съседните им кутригури. В същото време Юстиниан успява да скара кутригури и утигури, като предизвиква вонене конфликт между тях, така гепидите остават без съюзници. Въпреки това в 550 г. гепидо-български войски разоряват Тракия.

В 552 г. като византийски съюзник, Аудоин участва във войната на Юстиниан с остготския крал Тотила. Лангобардските отряди са включени във войската на византийския пълководец Нарзес. Заедно с други «варвари» (предимно алани и савири) лангобардите участват в сраженията с готите. След края на войната получават от Империята много дарове, а впечатленията от богатствата на Италия, мотивират лангобардите да завладеят тази страна.

Същата година се стига и до нова война с гепидите. Решаващата битка става на полето Асфелд. Гепидите претърпяват поражение, в битка загива и престолонаследникът им Туризмунд. След сключването на мира, става размяна на бегълците, Хилдигис е предаден на лангобардите, а гепидите получават избягалия при лангобардите Устригот, сина на предишния им крал Елемунд.

В 553 г. лангобардски отряд участва в поредната византийско-персийска война. В същата година Аудоин признава за свой съуправител сина си Албоин. Албоин сключва брак с Хлодозинда дъщерята на краля на франките Хлотар I. По-нататъчни сведения за живота на Аудоин няма.

За началото на управлението на Албоин, П.Дякон съобщава: „Но *Албоин* встъпил във вечен съюз с аварите, които първоначално се наричали *хони*, а впоследствие, по името на своя крал *Авар*, били наречени *авари*. След това той тръгнал на война, за която го предизвикали гепидите. Когато гепидите със всички сили тръгнали срещу него, аварите, по договора сключен с *Албоин*, нахлули в тяхната земя” (идвайки им в гръб от изток) и ги разбили. Тъй като земята на Панония им се сторила бедна, лангобардите се преселили в Италия. „Албоин предоставил собствената си земя в Панония на своите приятели хоните (аварите), но само при едно условие: ако лангобардите, някога бъдат принудени да се върнат назад, то аварите ще ги пуснат да се заселят обратно на своята бивша земя” (В Панония). Всъщност Албоин се е опасявал че и той на свой ред ще бъде пометен от аварите, най-внушителната сила в Подунавието по това време и предвидливо е решил да завоюва нова родина.

В 567 г. лангобарди, авари и кутригури нападат Гепидо-българската държава. Последният гепидски крал Кунимунд загива в битка с аварите. Част от гепидите начело с престолонаследника Рептил и епископ Трасарис, глава на гепидската арианска църква емигрират във Византия, друга част водени от сестрата на Рептил, Розамунда се преселват в Италия при лангобардите и става жена на Албоин.

Първото споменаване на българите като съюзници на гепидите е в 479 г. когато византийският император Зенон започва война с остготите и привлича за съюзници българите и гепидите. Енодий в своя „Пангерик за Теодорих” съобщава че *българите* се съюзили с *гепидите* от Панония, но готите успели да ги разгромят като в битката загинали царете на гепидите и българите, съотв. *Трасила* и *Бузан*. След тази битка готите на *Теодорих* се изселват към Италия, разгромяват *Одоакър* и създават там собствена държава. Касиодор Сенатор съобщава че по времето на римския консул Цетег, „...благодарение на храбростта си крал Теодорих победил българите и Италия си върнала областта Сирмиум”, т.е. Срем. А Енодий съобщава че Сирмиум се е владеела от гепидите. Войната между готи и съюзените гепиди и българите е през 504 г.

Един друг, малко известне източник е открит в Австрия, край Залцбург, с.Юкава, в катакомбите на църквата Св.Петър. Това е съхранена каменната плоча от гроба на Св.Максим с надпис: „Лето господне 477, Одоакър, вожда на *руги, гепиди, готи, хунгури* и *херули*, свирепства против Църквата Божия и блаженния Максим с още 50 негови последователи, хвърли от една скала, а провинция Норик, опустоши с огън и меч.” Въпросната констатация показва че част от българите, явно наричани и *хони, оногури*, още преди сблъска с готите са проникнали в Панония.

Комес Марцелин съобщава че при следващия император Анастасий, в 499 г., българите разорили Тракия. Този факт се препотвърждава и от българските допълнения към Манасиевата хроника, писани по времето на цар Иван Александър, преведена в 1345 г.: „По времето на цар Анастасий, българите започнаха да поемат тази земя, като преминаха при Бъдин, а преди това започнаха да завземат Долната Земя Охридска, а след това и цялата тази земя. От тръгването (изхода) на българите изминали 870 г.”, или приблизително около 475 г. е започнало това преселение, което съвапада, с началото на управлението на император Зенон. В края на ръкописа е отбелязано че е съставен в 6853 г. от Сътворението на света, т.е. 6853-5508=1345 г. Следователно, преселението е започнало около 475 г. (1345-870=475 г.).

Преселението в Италия започва в 568 г. Заедно с лангобардите идват освен гепидите, още и българи, алани, свеви и сакси.

Съгласно Марий Аваншки (епископ на Авентикум, сега Аванш в Швейцария), настъплението на лангобардите в Италия на 20-21 септември 569 г. За кратко време лангобардите завоюват почти цяла северна и средна Италия, или земите които малко преди това са разорени от войната на Юстиниан с остготите. Във Фриули Албоин основава първото на територията на Италия лангобардско княжество - Фриулското херцогство и назначава за негов управник, племеника си Гизулф. В 569 г. е покорена Верона, Милано и земите до Триент (Триенто в обл.Трентино). Градовете които се съпротивлявали бивали разграбвани, докато доброволно предалите се като Тревизо и Виченца, не се подлагали на насилие. Като цяло лангобардското завладяване е по-

Убийството на Албоин, картина на Чарлз Ландсип - 1859 г.

окустошигерно от остготското, тъй като готите много бързо приемат римските порядки. В началото на 572 г. след тригодишна обсада е превзета Павия. Но градът не е разрушен, според средновековните хронисти заради «божие чудо и застъпничество», а реално заради това че Албоин харесва града са своя столица. Освен Ломбардия (носеща етнонима на лангобардите) лангобардите завладяват по-голямата част от Италия, без повечето пристанища, Равена и областта около Рим. В Южна Италия се образуват лангобардски херцогства в Беневент и Сполето, Капуа и други области.

Албоин се славел с голяма жестокост и поради това става жертва на заговор. Според П.Дякон непосредствената причина за това е че след победата над гепидския крал Кунимунд, Албоин наредил глава та му да бъде отсечена и от черепа му да се направи златна чаша (източен ритуал,

характерен и за българите, вероятно го е научил от аланите, аварите или българите?). По-късно Албоин се оженва за дъщерята на Кунимунд - Розамунда.

Веднъж по време на пир във Верона, ви пиано състояние застава жена си да пие наздравница от чашата направена от черепа на баща и. Люто обидена кралицата си отмъщава като уговаря двамата оръженосци на Албоин, гепидите Хелмигис и Передеус да го убият. Те го издебват и го пронизват с копията си. След това заговорниците бягат в Равена.

Албоин е наследен от Клеф. Той не е бил негов син или пряк роднина и е избран за крал. Според П. Дякон, се е отличавал със жесток и суров нрав. Води постоянно война с Византия, завладява Тоскана. Но тъй като управлявал тиранично, след 18 месечно царуване става жертва на народен бунт. След това в продължение на 10 г. страната е управлявана от съвета на херцозите (висшите аристократи) без да се избира крал.

В 574 г., в периода наречен от историците «управлението на дванадесетте херцога», трима лангобардски аристократи (херцози) - Амон, Забан и Родан, за които В.Д.Амико пише че са българи по произход, нападат Франкското кралство. Амон наступва по пътя към Амбрен и достига до Авиньон, разграбва Арлската провинция, продължава по пътя за Марсилия и обсажда град Екс, но получава откуп от жителите му в размер на 10 кг сребро и с премного плячкапотегля обратно, но поради обилния снеговалеж и разразилата се буря, оставя голяма част от пляката си по пътя и се прибира във владенията си. Забан, разграбва град Ди и достига до Валанс където се устройва на лагер, а Родан достига Гренобъл. В завързалото се сражение Родан е разгромен и сам ранен с копие, с оцелелите си хора се спасява в лагера на Забан. След това двамата с трофеите и пляката отстъпват към гр. Амбрен, но франките ги пресрещат в засада и ги разбиват. Само малка част от отрядите им се спасява в Италия.

В 584 г. тези трима херцози предлагат на херцог Аутари, син на убития Клеф столицата, Павия, и половината от собствените си владения, като го провъзгласяват за крал на лангобардите.

Неговото управление е свързано с войни срещу франките, които на два пъти, в 588 и 590 г. нахлуват в Италия. Провежда и успешен поход срещу Византия. На 15 май 589 г. Аутари встъпва в брак с Теодолинда, дъщерята на баварския херцог Гарибалд I. Една година по-късно Аутари е отровен (вероятно от жена си) в Павия. Тогава Теодолинда се омъжва за братовчед на покойния си съпруг - херцога на Торино Агилулф, който става крал. Тук В.Д.Амико ни съобщава че в бунта срещу Агилулф участват и херцозите от български поризход.

При управлението на Агилулф, лангобалдите се отказват от арианството и приемат ортодоксалната християнска религия (тогава е единна, не е разделена на западна и източна). Възможно това да е станало под натиска на Теодолинда като баварка е ортодоксална християнка.

През май 591 г. в Милано е коронован Агилулф. По идея на Теодолинда е отлята специална желязна корона с надпис «Крал на цяла Италия». Всъщност короната е злетна но сърцевината и представлява железен обръч, според легендата изкован от един от гвоздеите с който е бил рязан Христос. Гвоздеят като свещенна реликва е бил

подарен на Теодолинда от папа Григорий Велики. Днес «желязната корона» се пази в катедралата Сан Джовани в Монца.

В 592 г. с посредничеството на бургунския крал Гунтраман се сключва мир с франките. В 598 г. Агилулф сключва мир с римския папа и започва война с Византия като разширява владенията си с Перуджа и Сутри и още същата година сключва мир с император Маврикий. Но в 601 г. Калиник, византийският управител (екзарх) на провинция Равена, т.нар. Равенски екзархат, отвлича дъщерята на Агилулф и Теодолинда, което е повод за война. Византийците са разгромени и губят Падуа и Мантуа а Калиник е отзован в Константинопол от новия император Фока.

В 605 г. Агилулф предявява претенции към гр.Орвието в Умбрия. Византийците са притиснати от войната с аварите, славяните и Персия и предават доброволно града.

В 610 г. аварите нападат Италия и убиват херцога на Фриули – Гизулф II. Лангобардите ги побеждават с много труд и ги отблъскват от Италия.

Агилулф, който е един от най-успешните лангобардски крале, умира в 615 г. Наследен е от малолетния си син Аделоалд. С Теодолинда те имат и дъщеря Гундеперга, която става съпруга на бъдещия крал Ариоалд.

На практика Аделоалд управлява от името на майка си Теодолинда. Армията е поверена на Сундрарит, приятел и приближен на покойния крал. Той още в 616 г. започва победоносна война с война с Византия. Теодолинда престава да плаща данък на франките. Започва по-твърда религиозна политика на налгането на ортодоксалното християнство, тъй като и езичеството и арианството продължават да се изповядват от голяма част от населението. Около 620 г. младият крал получава първите изяви на психическо заболяване, което е повод в 626 г. той и майката-регентка да бъдат свалени от власт. Те бягат в Равена и скоро след това Аделоалд умира.

За крал е избран зета на Теодолинда, херцогът на Торино – Ариоалд. Но скоро след възцаряването си, той изпраща жена си в манастир, под предлог че организираща заговор срещу него в съюз с херцога на Фриули Тасон, но по-късно я освобождава под натиска на франките. Именно при неговото управление, в 631 г. става известното преселение на 9 000 българи, водени от Алциок, които напускат след междуособици Аварския каганат. Първоначално се установяват в Бавария, където с коварство няколко хиляди от тях са убити по искане на франкския крал и аварски зет Дагоберт. Спасилите се са приети от лангобардите и заселени около Равена.

Въстановява позициите на арианството. Води успешна война с аварите. В 636 г. е наследен Ротари.

Преди да бъде избран за крал на лангобардите след Ариоалд, 30-годишният Ротари е херцог на Бреша. За по-голяма легитимация се жени за вдовицата Гундеперга на Ариоалд - дъщерята на Теолинда, която и той, както първия й мъж, държи много години в затвор. Роля със сигурност играе това, че Ротари, както и Ариоалд, е арианец, а Теолинда и децата й – ортодоксални християни.

За вътрешната сигурност издава на 22 ноември 643 г. известния едикт "*Edictum Rothari*" – сборник от закони, лангобардското право, написани на латински език.

Води успешна война с Византия. Тръгва от Павия в 650 г., пресича Апенините и успява да завладее спечели Лигурия с важния пристанищен град Генуа от византийците, стига на юг до границата с франките и завзема Ница. Успехи има и по другите граници: императорският град Опитергиум е унищожен. Пред Равена на река *Скултена* в битка падат 8 000 византийски бойци, след нападения в Южна Италия, византийците накрая се молят за примирие.

След Ротари крал на лангобардите става неговият син от Гундиперга - *Родоалд*, убит след няколко месеца управление през 653 г. Наследен е от Ариперт I, племенник на Теоболлинда. Връща държавата към ортодоксалното християнство, провежда мирна

политика. Умира в 661 г. наследен от двамата си сина *Годеперт* и *Перктарит*, които започват управлението си като съуправители. Но много скоро стигат до конфликт. Годеперт като по-голям син остава в столицата Павия а Перктарит се установява в Милано. Естествено аристокрацията се разделя на два лагера. Годеперт получава покровителството на Гримуалд, херцога на Беневето, като го ожнва за сестра си Теодора. Но Гримуалд използва ситуацията и в 662 г., по време на сватбените приготовления убива шурей си Годеперт. Перктарит бяга от Италия, при българите, аварите, а по-късно и при франките. Жена му Роделинда и синът ѝ Куниперт са изпратени на заточение в Беневенто, от Гримуалд.

Гримуалд е най-малкия син на фриулския херцог Гизулф II. Ставайки крал започва активна политика. Нанася поражения на франките в битката при Рикволи в 663 г. Води успешна война с император Констанс II който се опитва да разшири византийските владения в Южна Италия, даже мести столицата на Византия в Сиракуза. Но лангобардите савладяват Брундизи, Отранто, Калабрия и Апулия.

Именно при *Гримуалд* (662-671 г.) се извършва голямото преселение на българите на *Алцек*. Всъщност имамаме две преселения. По-старото е съгласно хрониката на Фредегарий, в 631-632 г. когато в Аварската д-ва избухват междуособици. След смъртта на кагана, чието име е неизвестно, българите искат да поставят на трона свой владетел. Стига се до конфликт с аварите и около 9 000 българи, водени от *Алциок* напушат пределите на държавата, като търсят спасение в Бавария. Там са първоначално приети от херцога на областта, но под внушението на франкския крал Дагоберт, който е и зет на предишния аварски каган, по-голямата част от българите са вероломно избити. Оцелелите, водени от *Алциок* намират убежище първоначално в Каринтия, при княз Валух, а после са приети радушно от лангобардите и заселени в тяхната земя.

Три десетилетия по-късно, около 668 г. нова българска група напуска Авария и се преселва при лангобардите. Настанени са в провинция Беневето при сина на краля – *Ромуалд I* – херцог на Беневето и създават селищата *Сепине* (ср.сЧепино,старобълг. *съпъ* - хълм), *Бовияне* (Бояно, ср. с бълг.име Боян) и *Изерния*. За българското присъствие в Лангобардското кралство говорят и някои съхранили се топоними: *Bolgare* в Ломбардия, *Bolgheri* в Тоскана и др. Смята се че преселението през 668 г. е предвождана именно от *Алцек*, който с 50 000 души се преселва при лангобардите и получава титлата „гасталд“ от крал Гримуалд, а по-старото злополучно преселение се свързва с предводител Алциок. Дали е имала родствена връзка между двамата, или е плод на случайно съвпадение на близкозвучащи имена, не може да се каже. Съществува и мнение че това са две податки (на Фредегарий и на Павел Дякон) за едно и също преселение и за еднаи съща личност.

Според арх.Слави Дончев, в криптата на манастира „Сан Флориан“, в Западна Австрия, се съхраняват черепите на 6 000 убити български войни, от клането в Бавария през 632 г. (б.а. Въпросният обилен антропологичен материал, чака своите бъдещи български изследователи-антрополози!)

Археологическото потвърждение на прабългарско присъствие си открива в околностите на Вицене и Морионе, около Кампочайро, между Бовияне (Бояно) и Сепино, Кампобасо, където в 1987 г. се провеждат археологически разкопки. Около Суперин и Молизе са изследвани 120 погребинея, между които се откриват и съпътствие на конски скелети. Ориентацията е предимно с черепа в западна посока, грунтови ями, със следи от дървени капаци. При мъжките погребения се открива съпътстващо оръжие, стрели, стремена, токи от колани, обици. Конските скелети преобладават при по-богатите погребения.

Интерес представлява т.нар. гроб-33, край Виценте, където е открит златени пръстен с надпис: „**duke, gastald Alzec**”. (*херцога гасталд Алзец*) Явно тук е погребан или самия знаменит Алзец, или някой негов наследник.

Гримуалд умира в 671 г. при „кръвопускане” (явно е страдал от хипертония). Наследен е от сина си *Гарибалд*, който управлява само три месеца.

С помощта на франките Перктарит, сваля племенника си Гарибалд (син на сестра му Теодора) и се провъзгласява за крал. Умира в 688 г. Наследен е от сина си Куниперт. Но херцога на Фриули Алахис вдига бунт срещу него но Куниперт разгромява бунтовниците. Управлява до 700 г. Прекратява междуособиците между италианските епископи продаи теологични спорове.

Наследен е от непълнолетния си син Луитперт. Властта се поема от регента Анспранд. Но срещу него въстават Рагинперт – херцог на Торино и Ротари – херцог на Бергамо. Рагинперт се обявява за крал в 701 г. но умира в същата година. Наследен е от сина си Ариперт II, който премахва и съпреника си Луитперт, а регента Анспранд бяга в Бавария. Семейството му е жестоко малтретирано от Ариперт, спасява се само сина му Литпранд, който избягва при баща си.

Ариперт провежда мирна политика и по отношение на франките и по отношение на Византия. Но след 9 год. емиграция, Анспранд с баварски войски нахлува в Италия и предявява претенции за трона. По време на сражението войската на Ариперт се разбунтува и той бяга на север, но се удавя в р.Тесин (Тичино). Така Анспранд става крал, но по вола на съдбата управлява едва три месеца. Наследен е от сина си Луитпранд.

Той е един от успешните лангобардски владетели. Присъединява о.Корсика и разширява кралството в посока на Алпите. Поддържа добри връзки с Бавария и се жени за баварската принцеса Гутрунд. Поддържа съюзни отношения с франките и изпраща войски в помощ на Карл Мартен срещу арабите.

Води настъпателна политика срещу Византия, в 728 г. превзема Равена. Подобрява отношенията с Папството и му остъпва град Сутри. В 743 г. признава правото на Папството върху гр.Рим.

Във вътрешната политика е законодател и реформатор. Отменя съществуващата забрана за бракове между завареното латиноезично население и лангобардите, така изравнява правата на тези две основни групи население на кралството. Забранява продажбата на роби. Лиутпранд умира през януари 744 г., наследен е от племенника си Хилдепранд, който е херцог на Сполето и внук на крал Анспард. Той е близък съратник и военачалника на Луитпранд, а от 736 г. негов съуправител.

В 744 г. срещу новия крал избухва бунт. Начело на заговорниците е херцогът на Фриули Ратчис. Въстаниците превземат столицата Павия и през септември същата година Хилдепранд е убит от Ратчис.

Последният започва мирна политика и прави някои отстъпки на Византия, по съвет на папа Захарий. Това предизвиква недоволство сред лангобардските херцози, които го свалят от власт и издигат брат му Айзтулф. Ратчис се оттегля в манастира Монтакасино. След смъртта на брат си в 756 г. става крал отново за три месеца, но е свален от Дезидерий, херцога на Тоскана и отново се връща в манастира.

Айзтулф провежда настъпателна политика. Окончателно присъединява Равена и ликвидира Равенския екзархат. Започва настъпателна политика срещу Рим. В същото време отношенията между римския папа и константинополския патриарх са много влошени поради иконоборското движение във Византия което става господстваща църковна доктрина (по времето на Константин V Копроним).

Затова римския папа Стефан III спомага на Пипин Къси, син на Карл Мартел да се закрепят на престола и го моли в 753 г. за помощ. В 754-56 г. франките нападат Италия

и разбиват войските на Айзтулф, като го принуждават да върне обратно всички земи окупирано от Папството. В същата година, по време на лов Айзтулф умира.

След краткото повторно управление на Ратчис, властта е завоювана от Дезидерий, последният крал на лангобардите. Новият крал започва преговори с Византия за съвместни действия срещу Папството, тъй като исак да си върне, загубените от Айзтулф територии. Подчинява окончателно херцогствата Сполето и Беневенто. През 759 г. провъзглася своя син Аделхис за съуправител. Влиза в съюз с херцог Тасило III от Бавария, като се жени за дъщеря му Лиутперга. Поради временната слабост на франките се обявява за закрилник на Папството, т.е. поставя папата под политическа зависимост. В 768 г. омъжва дъщеря си Герперга за франкския крал Карл (бъдещия Карл Велики). Но тъй като Герперга е бездетна, по внушение на папа Стефан III, Карл изгонва съпругата си в 771 г. Това е повод за охлаждане на отношенията с Дезидерий, а папата се стреми да отхвърли политическата му зависимост.

Интересно е че братът на Карл, Карломан също е женен за жена с име Герперга. След смъртта на Карломан в 771 г. тя също бяга с децата си при Дезидерий. Не е ясно имало ли е родствена връзка между двете Герперги.

Дезидерий използва това събитие и заставя папа Адриан I да признае децата на Карломан за законни крале на Франкската д-ва (между братята Карломан и Карл е имало съперничество за трона). Папата отказва и Дезидерий присъединява голяма част от земите на Папството. Адриан I моли Карл за помощ, а Карл използва ситуацията да нападне Кралството на Лангобардите. С бърз ход франките овладяват столицата Павия и нанасят съкршителен разгром на Дезидерий. Последният е пленен със съпругата си и изпратени в пленичество в манастира в Корби (Corbie), където остават до края на живота си. Престолонаследникът Аделхис заедно с синовете на Карломан избягват във Византия.

Лангобардското кралство е унищожено окончателно през 774 г. Карл Велики присъединява териториите му, а папа Адриан I тържествено го коронова с „желязната корона на лангобардските крале”. Единствено херцогството в Беневент надживява края на Лангобардското кралство. Етнически лангобардите и другите племена дошли с тях, вкл. и българите, се сливат с местното романоезично население и дават началото на италианския народ.

Векове по-късно Наполеон I се коронизира с желязната корона като крал на Италия, за да легитимира своето господство.

Ж.Войников – по материали от Уикипедия.

Катедралата в град Ларино е строена през 1318 година в провинция Campobasso, област Molise. На фасадата, чрез композицията на Разпятието, българите, по-точно техните потомци, основно население на областта, са си сложили един чисто български знак - "ипсилон с две хасти" - I Y I
по: http://bgsviat.narod.ru/bulgarskata_Italia.htm

Българската Италия

Автор БГНЕС, 2007

Италианските селища и местности, за които се твърди, че имат български произход, са поне стотина на брой: Болгаре - до Бергамо, Болгер-до Терни, Болгери - до Ливорно, Булгариа ди Чезена - до Форли, Булгарограсо - до Комо.

Най-истинското и като название, и като история от тях е като че ли [Челле ди Булгерия](#), на 100 км. от Салерно. Името означава Килии от България. До селото, в южната област Кампания, се стига след едночасово пътуване с кола от град Салерно. Виещ се планински път ви отвежда до долината Мингардо, която се намира в подножието на връх Булгерия. Панорамата е великолепна. Оприличаван на излегнал се лъв, високият 1225 метра връх докосва с южния си склон Средиземно море. До тези южни земи българите пристигат през IX век от намиращото се по север херцогство Беневенто, където се били установили два века по-рано. Създадената преди десетина години културна асоциация се опитва да пробуди историческото съзнание. Някои от участниците в нея още помнят участието си в младежките си години в местната музикална банда „И булгари“ (българите). Селото е основано със заселването на монаси, дошли тук през Средновековието. Самото име Челле (килии) напомня за манастирство, а Булгерия се свързва с близкия връх, който пък е наследил името си от българите.

С разкриването на българските корени през 1986 се заема дон Пепино Каталдо от Семинарията на близкото селище Поликастро Бусентино. Той идва по тези земи през 1964 г. след ръкополагането му за свещеник. Сред многото задачи, с които трябва да се заеме в ролята си на епископски секретар, е и тази да проучи местната история. В своето изследване, за което използва над 50 източника, дон Пепино описва подробно различните етапи в емиграцията на българите на Апенините. Първото преселение е през 452, когато като съюзници на хуните българите отиват във Фриули, Северна Италия. След като биват отблъснати, се връщат по долното течение на Дунав. Втората и третата вълна на българите са през VI век. Тогава българите пристигат в Италия като част от византийската войска, която дебаркира в Сицилия. Едва при четвъртото емигриране през VII век прабългарите оставят по-трайни следи.

Както пише в изследването си за тях Винченцо д'Амико, през 667 г. в Италия влиза мирно синът на Кубрат - Алцек, който преди това се е разделил с братята си, сред които е и Аспарух. Алцек и неговите хора искат да останат на територията, управлявана от Лонгобардите. Намеренията им обаче са попарени от тогавашния крал Гримоалдо, който отправя българите в Беневенто, Южна Италия. Там ги посреща дружелюбно Ромуалдо, син на Гримоалдо, който им дава земи за заселване, по онова време безлюдни - в Сепино, Бояно, Изерния. Така българите, от една страна получават помощ, а от друга, се превръщат в хората, които ще разработят неразораните полета на Юга - Пестум, Палинуро, Поликастро Бусентино. Те дават импулс за развитието на земеделието и овцевъдството по тези земи, които по онова време били само места за лов. Петото и шестото заселване на прабългарите са в долината Мингардо и околностите. Така постепенно, както пише изследователят Джузепе Антонини, „изменяйки език, навици и религия, българите стават италианци“. Според Антонини към 830 българите биват изгонени от първоначално населените от тях места и се насочват към планинското възвишение, на което дават името си.

Изследователят Пероне-Капано пише, че „отчаянието на тези българи“ било толкова голямо от преследванията заради вътрешните войни в Беневенто и Салерно и заради набезите на маврите, че се принудили да поискат убежище при гръцко-италианските монаси.

MONTE BULGHERIA (1225 mt)

Планината Булгерия (1225 м)

Те обитавали пещери и отшелнически места в Южна Италия. В „Анали на Италия“ Антонио Муратори пише, че през 940 свети Нило да Росано, на път за

манастира до Чентола бил взет за българин - заради расото си, бастуна и лисичата кожа, с която бил наметнат. Това доказва, че българите били познати и със специфичните си дрехи. Монасите били гостоприемни към българите, а зоната се смятала и за удобно прикритие от набезите на морските пирати.

Там българите създават и потомства, с които поставят началото на селища, съществуващи и до днес - Сан Северино, Сан Костантино... Като познавачи на строителния занаят те възстановяват и старинни центрове като този в Рока Глорियोла, замъка в Чентола.... Или, както отбелязват историците, праотците ни идват в Италия не само за да населят земите ѝ, а и за да внесат културата си по безлюдните територии. Свидетелство за това са поясите от квадратни и масивни стени, оставени от наследниците на Алцек. И до днес най-почитаните светци по тези места са свети Никола, света София и свети Йоан Предтеча. Смесвайки се с други европейски народи - италийци, гърци и германи, българите оставят на днешния италиански народ много неща, пише Винченцо д'Амико. Смята се, че българите, населявали Италия, стоят в произхода на много от фамилните имена на Апенините, които имат в корена си „булгаро“ - българин. Въпреки че в днешна Южна Италия тези фамилии са рядкост, това съвсем не е така за богатата северна част на страната. В телефонните указатели на Милано и Торино например има поне десетина души с фамилното име Булгаро и близо 30-ина с фамилията Булгари, по подобие на световноизвестния бижутер. Семействата с фамилни имена Булгаре, Булгарело, Булгарини, Булгарино, Булгарон са поне 200 на брой. (Статия на [ПронтоСофия](#))

по: http://bgsviat.narod.ru/bulgarskata_Italia.htm

http://travel.pop.bg/article32745_749.html

Българската Италия

Италианските селища и местности, за които се твърди, че имат български произход, са поне стотина на брой: Болгаре - до Бергамо, Болгер-до Терни, Болгери - до Ливорно, Булгариа ди Чезена - до Форли, Булгарограсо. Най-истинското и като название, и като история от тях е като че ли Челле ди Булгериа, на 100 км. от Салерно. Името Челле ди Булгериа означава Килии от България. До селото, разположено в южната област Кампания, се стига след едночасово пътуване с кола от град Салерно. Виещ се планински път ви отвежда до долината Мингардо, която се намира в подножието на връх Булгериа. Панорамата е великолепа. Оприличаван на излегнал се лъв, високият 1225 метра връх докосва с южния си склон Средиземно море. До тези южни земи прабългарите пристигат през IX век от намиращото се по на север херцогство Беневенто, където се били установили два века по-рано. Челле ди Булгериа носи името си от 1861. До тогава е било квартал на селището Рока Глорियोа. Повечето от 2000-те жители на Челле ди Булгериа не познават историята на местността. Създадената преди десетина години културна асоциация се опитва да пробуди историческото съзнание. Някои от участниците в нея още помнят участието си в младежките си години в местната музикална банда „И булгари“ (българите). Челле ди Булгериа смята себе си за съвременно село, тъй като основаването му се дължи на заселването около монасите, дошли тук през Средновековието. Самото име Челле (килии) напомня за монашество, а Булгериа се свързва с близкия връх, който пък е наследил името си от прабългарите.

С разкриването на българските корени през 1986 се заема дон Пепино Каталдо, завеждащ по онова време Семинарията на близкото селище Поликастро Бусентино. Дон Пепино идва по тези земи още през 1964 г. след ръкополагането му за свещеник. Сред многото задачи, с които трябва да се заеме в ролята си на епископски секретар, е и тази да проучи местната история. В своето изследване, за което използва над 50 източника, дон Пепино описва подробно различните етапи в емиграцията на българите на Апенините. Първото преселение е през 452, когато като съюзници на хуните българите отиват във Фриули, Северна Италия. След като биват отблъснати обаче, се връщат по долното течение на Дунав. Втората и третата вълна на българите са през VI век. Тогава българите пристигат в Италия като част от византийската войска, която дебаркира в Сицилия. Едва при четвъртото емигриране през VII век прабългарите оставят по-трайни следи. Както пише в изследването си за тях Винченцо д'Амико, през 667 г. в Италия влиза мирно синът на Кубрат - Алцек, който преди това се е разделил с братята си, сред които е и Аспарух. Алцек и неговите хора искат да останат на територията, управлявана от Лонгобардите. Намеренията им обаче са попарени от тогавашния крал Гримоалдо, който отправя българите в Беневенто, Южна Италия. Там ги посреща дружелюбно Ромуалдо, син на Гримоалдо, който им дава земи за заселване, по онова време безлюдни - в Сепино, Бояно, Изерния. Така прабългарите, от една страна получават помощ, а от друга, се превръщат в хората, които ще разработят неразораните полета на Юга, и по-точно Пестум, Палинуоро, Поликастро Бусентино.

Своеобразната благотворителност дава импулс за развитието на земеделието и овцевъдството по тези земи, които по онова време са били единствено места за лов. Петото и шестото заселване на прабългарите са пряко свързани с долината Мингардо и околностите. Така постепенно, както пише изследователят Джузепе Антонини, „изменяйки език, навици и религия, българите стават италианци“. Според Антонини към 830 прабългарите биват изгонени от първоначално населените от тях места, след което се насочват към планинското възвишение, на което по-късно ще дадат името си.

Изследователят Пероне-Капано пише, че „отчаянието на тези българи номади“ било толкова голямо от преследванията заради вътрешните войни в Беневенто и Салерно и заради набезите на маврите, че се принудили да поискат убежище при гръцко-италианските монаси. Те обитавали пещери и отшелнически места в Южна Италия. В „Анали на Италия“ Антонио Муратори пише, че през 940 свети Нило да Росано, на път за манастира до Чентола бил взет за българин - заради расото си, бастуна и лисичата кожа, с която бил наметнат. Това доказва, че българите били познати и със специфичните си дрехи. Но защо прабългарите се установяват именно в долината Мингардо, в подножието на Булгерия? Предполага се, че мотивите за това са номадският начин на живот, който водят, както и фактът, че са можели да служат като наемници на местните крале и принцове. Благоприятен бил и местният климат, както и гостоприемството на монасите. Освен всичко друго, зоната се смятала и за удобно прикритие от набезите на морските пирати.

Около пещерите в подножието на планината прабългарите намират не само убежище. Там те създават и потомства, с които поставят началото на селища, съществуващи и до днес - Сан Северино, Сан Костантино... Като познавачи на строителния занаят те възстановяват и старинни центрове като този в Рока Глориоза, замъка в Чентола... Или, както отбелязват историците, праотците ни идват в Италия не само за да населят земите ѝ, а и за да внесат културата си по безлюдните територии. Свидетелство за това са поясите от квадратни и масивни стени, оставени от наследниците на Алцек. И до днес най-почитаните светци по тези места са свети Никола, света София и свети Йоан Предтеча. Смесвайки се с други европейски народи - италийци, гърци и германи, българите оставят на днешния италиански народ много неща, пише Винченцо д'Амико. Смята се, че прабългарите, населявали Италия, стоят в произхода на много от фамилните имена на Апенините, които имат в корена си „булгаро“ - българин. Въпреки че в днешна Южна Италия тези фамилии са рядкост, това съвсем не е така за богатата северна част на страната. В телефонните указатели на Милано и Торино например има поне десетина души с фамилното име Булгаро и близо 30-ина с фамилията Булгари, по подобие на световноизвестния бижутер. Семействата с фамилни имена Булгаре, Булгарело, Булгарини, Булгарино, Булгарон са поне 200 на брой. Информацията е от ПронтоСофия.

източник: pop.bg

Булгарограсо (на [итал.](#): *Bulgarograsso*) е [община](#) с 2984 жители, част от [провинция Комо](#), [регион Ломбардия](#), [Италия](#).

Намира се в подножието на [Алпите](#), на около 35 км северозападно от [Милано](#) и на около 10 км югозападно от [Комо](#).

Наименованието на жителите му за околните е: *булгарези*

Има и футболен клуб - ФК Булгаро.

Съседни общини са: Апиано Джентиле, Вила Гуардиа, Касина Рицарди, Ганзате, Лурате Качивьо.

Според [Винченцо Д'Амико](#) - Булгарограсо е наследник на едно от многобройните поселения на [Алцековите прабългари](#) в Северна Италия и по-специално Ломбардия.

източник: [уикипедия](#)